13-6-24.

No. 24. DONDERDAG 12 JUNI 1924. 24ste Jaargang.

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel J. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Voor leden der Vereeniging is de bronzen Oost en West-medaille verkrijgbaar aan het Secretariaat, Heulstraat 17, Den Haag, ad f 3.50 per stuk.

Persoonlijke Propaganda.

Propaganda, persoonlijke propaganda vooral, is voor eene vereeniging als olie voor eene machine. Er is een tijd geweest dat vele leden zich beijverden anderen voor het lidmaatschap te winnen. Evenwel, tusschen nu en toen bestaat een verschil dat voor den tegenwoordigen tijd niet gunstig uitvalt. Behoeft dit geen toelichting het is juist daarom niet minder te betreuren wijl het met den dag noodzakelijker blijkt te trachten den band tusschen Nederland en de Overzeesche gewesten te versterken.

Toch telt Oost en West ook thans leden die in dit opzicht hunne sporen verdiend hebben. Zoo bracht onlangs een der dames-leden op een goeden achtermiddag — de zon scheen door de boomen — een viertal nieuwe leden aan en mocht eenige tijd voordien een der heeren-leden de administratie aangenaam verrassen met het bericht dat zeven nieuwe leden konden worden ingeschreven.

Zulke leden-propagandisten hebben destemeer verdienste naarmate zij zeldzamer zijn. En nu ligt het niet in de bedoeling deze „super-leden" aan de andere ten voorbeeld te stellen — het voorbeeld zou niet strekken — maar wel om ieder lid van Oost en West op te wekken zich de geringe moeite te geven althans één nieuw lid aan te brengen. Het zomerseizoen eigent zich bijzonder daartoe; men treedt uit z'n gewone kringetje en ontmoet andere menschen. Dit verzoek geschiedt met die bescheidenheid welke de kans biedt verder te komen dan met de tegenstelling waarvan het bekende Duitsche versje gewaagt. Er gevolg aan te geven is gemakkelijk, loont de moeite; immers, is dit de manier om eene grootere wederzijdsche toenadering en daardoor grootere genegenheid tusschen blank en bruin te bevorderen. In dit verband moge een woord aangehaald worden dat een bekend Engelsch Staatsman van de 1e helft der vorige eeuw aan een vriend „De manier om het gemakkelijk te hebben in je leven is om het anderen gemakkelijk te maken, de manier om het anderen gemakkelijk te maken is te doen of je van hen houdt; de manier om te doen of je van hen houdt, is om werkelijk van hen te houden."

Werft allen één lid!

Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West".

VERSLAG OVER HET JAAR 1923.

Het Informatie-Bureau der Vereeniging „Oost en West" ondervond ook gedurende het jaar 1923 de gevolgen van de nog steeds heerschende malaise, zoowel in Ned.-Oost als West-Indië, vooral waar zij samenging met een gelijken toestand in ons land.

Hoewel op economisch gebied het uitzicht in de toekomst van Ned.-Oost-Indië gedurende het verslagjaar aanmerkelijk verbeterde en vrijwel overal op grond van den toenemenden bloei in de Europeesche cultures een opleving was te bespeuren, doordat de prijzen der stapelproducten op een belangrijk hooger niveau waren gekomen, vergeleken met het vorige jaar (1922), bleef de algemeene economische toestand in Ned.-Oost-Indië nog allerwege onzeker als gevolg van het enorme aantal faillissementen en déconfitures van allerlei aard.

Volgens berichten uit de Indische couranten waren alleen bij de Weeskamer te Batavia in de laatste maanden van 1923 driehonderd faillissementen in behandeling en bleef de stroom nog steeds wassen.

En waar de Secretaris van de Handelsvereeniging te Batavia, blijkens het door hem uitgebracht verslag in de Indische Post, in begin 1924 de toestand in het algemeen — evenwel met betrekking tot het door hem op West Java bezochte gebied — als beterende schetste, zoo waren volgens hem toch te zware wolken aan den hemel om anders dan de grootste voorzichtigheid voorwaarts te gaan.

Van uitbreiding zou dan ook slechts zeer w[…] sprake zijn en daardoor ook van zeer geringe […]sen voor de vele, soms waarlijk goede krachten […] thans nog werkloos rondloopen. (Zie „De E[…]mische toestand in Ned.-Indië", Nieuwe Ro[…] Courant van 20 Feb. '24).

In dit verband zij hier medegedeeld, dat vo[…] het Kantoor van Arbeid te Weltevreden (zie […]knopte Sociaal Economische Kroniek van N[…]land, de Koloniën en het Buitenland) gedurende […] 4de kw. van 1923 bij het Malaise Comité te S[…]rang, eind Nov. 1923, nog 93 werkzoekenden w[…] ingeschreven en bij het Bureau van den Ha[…]bond te Soerabaja 95 op 8 December, terw[…] den Cultuurbond begin December op een led[…] van ongeveer 700 nog 60 werkloozen stonden […]schreven (8,6 pCt.) het hoogste percentage to[…]ver bereikt, terwijl ontslag van personeel w[…] bezuiniging bij de verschillende overheidsdie[…] ook in de afgeloopen periode nog steeds plaats […]

Gelukkig kan worden verklaard, dat op de […]tengewesten, vooral ter Sum. Oostkust, de werk[…]heid onder de Europeanen minder ernstig […] bleken (Rede van den Landvoogd in den Volk[…] gehouden in Mei 1923).

In het Verslag van den President van de Ja[…] Bank en van den Raad van Commissarissen […] het 95e boekjaar 1922—1923 wordt van de […]loosheid in Ned.-Ind. aangeteekend, dat zij van […] beteekenis was en bijna uitsluitend personen […] die zonder een bepaald vak te verstaan […] tewerkgesteld in den tijd toen men overal […] krachten te kort kwam en men bij de aans[…] niet te kieskeurig kon te werk gaan.

En wat het duurtevraagstuk betreft kan v[…] het zelfde verslag worden geconstateerd, d[…] […] het jaar (1922—19[…] […]leidelijk goedkooper werd.

Ook optimistisch klinkt het verslag omtrent […] algemeenen toestand in Ned.-Ind. van de Ne[…] Escompto Maatschappij. Zij achtte dien in […] belangrijk verbeterd, daar alle producten […] prijzen maakten, waarvan genoemde Maats[…] ongetwijfeld den terugslag zou ondervinden […]ciaal bij de afwikkeling van verschillende bel[…] die thans minder zorg baren dan in 1922.

Voegen wij hiertoe de mededeeling, dat, als bewijs van herleving van den handel, het ve[…] door het Suezkanaal gedurende het jaar 192[…] vorige resultaten heeft overtroffen.

Tot 22.730.162 ton netto gestegen, vermeerd[…] het met 9,6 procent, vergeleken met 1922.

De Britsche vlag haalde het maximum der […] tonnage met 14.264.214 ton of 62,8 procent d[…] heele scheepsbeweging. De tweede plaats blijft […] de Nederlandsche vlag — wel haast uitsluitend […] betrekking tot Ned.-Indië — met 2.178.058 to[…] 9,6 procent van het geheele verkeer.

Hierna komt de Fransche vlag en de vierd[…] Duitsche vlag, resp. met 5,7 procent en 5,4 pr[…] (zie „Nederland en het Suezkanaal", in de Ni[…] Rotterd. Courant van 11 Maart 1924, Ocht[…] blad B).

Uit de combinatie van bovenstaande mededee[…] valt af te leiden, dat de economische toestand […] Ned.-Indië zich ontegenzeggelijk in een opga[…] lijn beweegt, doch hij toch van dien aard was in […] afgeloopen jaar, dat werkzoekenden in Neder[…] die een heenkomen zochten in particuliere be[…]kingen in ons groot eilandenrijk, niet dan m[…] grootste moeite konden slagen in hunne pog[…] om aldaar terecht te komen.

Wederom behoorden de Hollandsche sollicit[…] over het afgeloopen jaar voor het meerendeel […] weinig ontwikkelden voorzoover zij slechts […] onderwijs hadden genoten.

Evenals in 1922 waren er velen die hier te […] in lagere betrekkingen werkzaam waren ge[…]

s kantoor- en winkelbedienden, landbouwarbeiers, tuiniers, metselaars, smeden, schrijnwerkers, schilders, monteurs, electriciens, chauffeurs, assistent-apothekers enz.

De toenemende malaise in ons land deed ook enkele ingenieurs met een Delftsch diploma, Meesters in de Rechten, artsen, electro-technici en landbouwkundigen, beide laatstgenoemden, die hun opleiding aan inrichtingen van middelbaar onderwijs hadden genoten, solleciteeren naar particuliere betrekkingen in Ned.-Indië bij de groote particuliere land- en mijnbouwondernemingen.

Buitenlanders, die zich in 1923 grootendeels schriftelijk tot het Informatie-Bureau wendden — en getale van 144, mondeling 18 — totaal 162 (in 1922 83) — behoorden voor het meerendeel tot de categorie der intellectueel ontwikkelden, als ingenieurs, doctoren, apothekers, technici, bedrijfsleiders van fabrieken, handelaren enz., terwijl ook weder daaronder zich vele gewezen officieren van het Duitsche en Oostenrijksche leger bevonden, die zich gaarne bij het Ned.-Indische leger of bij de politie ingelijfd zagen. Zooals bekend bestond voor hen geen gelegenheid en bestaat ze thans evenmin, om voor den indischen staatsdienst te worden uitgezonden.

De ingewonnen informaties kunnen wij het best, evenals de vorige verslagen, rangschikken als in het hieronder staand overzicht rubrieksgewijze vermeld, n.l.:

	Schriftelijk	Mondeling	Totaal.
Betreffende gouvernemensbetrekkingen	7	19	26
Betreffende particuliere betrekkingen	279	109	388
Betreffende de reis, het leven, den levensstandaard, de kleeding, het land en volk en de toestanden in Indië	13	124	137
Betreffende een bepaalde plaats of streek	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Betreffende boekwerken en brochures over Indië en die over betrekkingen aldaar	44	66	110
Betreffende de opleiding, studiekosten en vereischten tot ambten, bezoldiging ...	17	57	74
Betreffende informaties aangaande de meest uiteenloopende onderwerpen ...	63	245	308
	430	634	1064
In 1922	731	506	1237
„ 1921	918	558	1476
„ 1920	714	459	1173

Onder de rubriek betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen zijn begrepen de personen, die woningen of apartementen hadden te verhuren of te verkoopen en pensions hielden (74);

families, die bij voorkeur Indische kinderen in hun gezin wenschten op te nemen, (84);

dames, die zich aanboden voor het besturen van een huishouding in Ned.-Indië of als kinderjuffrouw in Europeesche gezinnen daar te lande, (33);

personen, die inlandsche bedienden wenschten in dienst te nemen, (10); totaal van bovenstaande cijfers 201 (in 1922: 176).

Van de serie boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche gewesten zijn thans in bewerking No. 4. „De Ingenieur in Nederlandsch-Indië" en No. 10. „De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch Indië", welke nummers in medio 1924 voor den druk gereed zullen zijn, terwijl de overige nummers met eenigszins vertraagd tempo voor een revisie zullen in aanmerking gebracht worden.

Het debiet der boekwerkjes in 1923 bedroeg ƒ 54.20 tegen ƒ 84.70 in 1922.

Verkocht werden tegen den kostenden prijs 94 boekjes met een opbrengst van	ƒ 38.10
Verkocht met 20 % reductie 17 boekjes met een opbrengst van	„ 5.60
Verkocht van de boekjes: „Onze Koloniën" 30 exempl. met een opbrengst van	„ 10.50
Aantal boekjes gratis verstrekt 59 exemplaren.	
Totaal	ƒ 54.20

Als hoofdreden van den ook gedurende dit verslagjaar geringen omzet der boekjes totaal 200, (in 1922: 185) moet ontegenzeggelijk gelden de door de Indische Regeering doorgevoerde bezuiniging om zoo min mogelijk ambtenaren voor haren dienst aan te vragen en wat betreft de particuliere werkzoekers de nog steeds heerschende malaise op velerlei gebied in onze Overzeesche Gewesten.

Ten aanzien van de onderhanden zijnde revisie der bovengenoemde werkjes verleenden in het afgeloopen jaar opnieuw op lofwaardige wijze, zoowel het Inlichtingsbureau voor den Indischen Dienst als de 9de Afdeeling van het Departement van Koloniën, hunne zeer op prijs gestelde medewerking en hulp, waar deze ingeroepen werd voor het geven van inlichtingen in zake betrekkingen in 's lands dienst.

's-Gravenhage, 23 Mei 1924.

De Leider van het Informatie-Bureau
der Vereeniging „Oost en West",
H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Koninkl. Vereen. „Koloniaal Instituut" te Amsterdam.

Het is thans ruim dertien jaar geleden dat de heeren J. T. Cremer en Dr. H. F. R. Hubrecht het initiatief namen tot oprichting [...] Instituut te Amsterdam. Uit bijgaande brochure zal U kunnen blijken hoe deze stichting is tot stand gekomen, wat zij tot dusver heeft gepresteerd en wat in de toekomst daarvan nog is te verwachten.

Dank zij vooral de vorstelijke schenking ten bedrage van één millioen van een belangstellende, aan wien het Koloniaal Instituut groote verplichtingen heeft doch die onbekend wenscht te blijven, kan de uiterlijke voltooiing van het gebouw in 1924 als verzekerd worden beschouwd.

Intusschen zullen dan nog belangrijke bedragen worden geëischt, zoowel voor de inrichting als ook en vooral voor de exploitatie van het zeer omvangrijke complex. Wel zijn afzonderlijke fondsen gevormd voor inrichting en voor exploitatie, doch reeds nu staat het vast dat deze fondsen niet toereikend zullen zijn om het nieuwe gebouw en het daarin uit te voeren werkprogramma ten volle tot hun recht te doen komen.

Wij ontveinzen ons niet dat de tijdsomstandigheden voor velen een beletsel zijn voor het brengen van geldelijke offers. Toch zijn wij overtuigd dat allen die belangstellen in het Koninklijk Koloniaal Instituut zullen willen medewerken om deze grootsche instelling gelegenheid te geven zich tot volle kracht te ontplooien.

Overtuigd van Uwe warme sympathie met het doel dezer stichting nemen wij daarom de vrijheid ons tot U te wenden met het dringend verzoek wel te willen medewerken tot het verleenen van steun aan deze monumentale stichting, die tot in het verre nageslacht getuigenis zal afleggen van de warme liefde van Nederland voor zijn overzeesche gewesten.

Wij zouden het op hoogen prijs stellen indien U eene bijdrage zoudt willen toezeggen in de fondsen voor inrichting en exploitatie en Uwe omgeving zoudt willen aansporen in diezelfde richting te willen medewerken.

Bijdragen, toezeggingen of aanwijzingen kunnen

worden toegezonden aan het Algemeen Secretariaat van het Koninklijk Koloniaal Instituut, Plantage Middenlaan 15 te Amsterdam of aan een der leden van den Raad van Beheer.

De Raad van Beheer van het Koninklijk Koloniaal Instituut.

Comité voor Indische Lezingen en Leergangen.

VERSLAG OVER HET JAAR 1923.

Het Comité heeft in dit verslagjaar het overlijden te betreuren gehad van zijn lid Dr. J. W. Gunning, die steeds van groote belangstelling voor den arbeid van het Comité deed blijken. De Commissie van Advies inzake het Zendingsconsulaat heeft als haar vertegenwoordigen thans aangewezen Mr. J. M. J. Schepper.

In de samenstelling van het Comité kwam voorts wijziging, doordat de heer M. Mieras Jr. optrad als vertegenwoordiger van het Ned. Onderwijzers Genootschap, in de plaats van den heer J. van der Bijl.

Op Zaterdag 1 December 1923 werd ten kantore van het Koloniaal Instituut te Amsterdam een Algemeene Vergadering gehouden, waarin de notulen van de voorafgaande bijeenkomst werden vastgesteld en de secretaris verslag uitbracht van de werkzaamheden van het Comité.

In het bijzonder was deze vergadering bijeengeroepen ten einde advies uit te brengen aan den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut betreffende het standpunt, in te nemen ten opzichte van de in het verslagjaar opgerichte vereeniging „Indisch Onderwijs Comité".

De aanwezige leden, hoewel in beginsel sympathiek staande tegenover elk streven, dat verbreiding van kennis van de Indiën bij het Nederlandsche Volk beoogt, betreurden eenstemmig de oprichting van het Indisch Onderwijs Comité, achtten dit overbodig en dus, met het oog op versnippering v... krachten, ongewenscht. Zij waren daarbij v... oordeel, dat het Indisch Onderwijs Comité no... door hetgeen het sedert zijne oprichting had g... daan, noch door de waarborgen, die het bood vo... krachtigen arbeid in de naaste toekomst, zich b... staansrecht had verworven, en achtten daar... geen termen aanwezig, de wijze van werken van h... Comité voor Indische Lezingen en Leergangen herzien, door samenwerking aan te gaan met h... Indisch Onderwijs Comité, of zich terug te trek... uit eenig deel van het arbeidsveld.

In opdracht van de vergadering heeft de sec... taris deze beschouwingen van het Comité ter ken... gebracht van den Raad van Beheer van het Ko... niaal Instituut.

Het Comité heeft van de gelegenheid, gebo... door het Koloniaal Instituut, om op de Jaarbeurs... Utrecht in ruimer kring bekendheid te geven ... zijn arbeid, gaarne gebruik gemaakt.

Werkzaamheden van het Comité in 1923.

A. Indische Leergangen voor Onderwijzers ... Onderwijzeressen.

Tengevolge van het besluit van den Minister v... Koloniën, de op de Indische begrooting voo... mende post voor subsidiëering van leergangen o... Indische onderwerpen ten behoeve van ond... wijzers en onderwijzeressen hier te lande, voor 1... voor „memorie" uit te trekken, is het Comité ... noodzaakt geweest, zijne werkzaamheden in ... richting aanzienlijk te beperken. Door de be... willigheid van den Raad van Beheer van het K... niaal Instituut, gelden beschikbaar te stellen ... dit doel, is het niettemin mogelijk geweest ... samenwerking met plaatselijke lichamen, een ... tal Indische leergangen te houden, nl. te 's-H... togenbosch, te Naarden-Bussum en te Hengelo (...

Aan de deelnemers kon niet, als voorheen, ... goeding van reiskosten worden toegekend. ... leergangen geeft ... volgende staat:

Plaats en tijd:	Uitgaande van:	Aantal deelnemers:	Sprekers en aantal voordrachten:
1. 's-Hertogenbosch 12.IV—16.V.	Alg. Ned. Verbond; K. I.	67	Dr. J. C. Koningsberger. Mevr. C. J. Rutten—Pekelharing. J. F. A. C. van Moll. Dr. J. G. C. Vriens. Pastoor J. van der Loo (2). (Samen 6).
2. Naarden-Bussum 19.X—9.XI.	Volksuniversiteit; K.I.	49	Th. van Erp (2). C. Lekkerkerker (2). (Samen 4).
3. Hengelo (O.) 25.X.—22.XI.	Volksuniversiteit; K.I.	30	N. Scheltema. M. Joustra. A. Pimentel. L. van Vuuren. H. Krayer van Aalst. (Samen 5).

Voorts werd een Indische Leergang te Maarssen voorbereid; deze vangt evenwel in het begin van 1924 aan, zoodat een volgend verslag hieromtrent nadere gegevens zal kunnen verschaffen.

B. Voordrachten en Lezingen.

In het verslagjaar verscheen in het Koloniaal Weekblad een aanvulling van de lijst van personen, die zich bereid verklaard hebben tot het houden van voordrachten over koloniale onderwerpen.

Op de algemeene vergadering werd besloten, dat het Comité voortaan ook zijne medewerking zal verleenen tot het houden van filmvoordrachten.

C. Vierde Koloniale Vacantiecursus voor Geografen.

De goede uitslag van de gehouden Koloniale Vacantiecursussen deed besluiten, in het versl... jaar op dezen weg voort te gaan.

De samenstelling van de Commissie van Voo... bereiding voor deze cursussen onderging ge... verandering. De regeling was gelijk die in vor... jaren.

De cursus had ditmaal in het bijzonder betr... king op het eiland Celebes. Hij werd op Donder... 27 December, te 2 uur geopend, in tegenwoordigh... van een aantal genoodigden, in de groote gehoor... van het Laboratorium voor de Gezondheidslee... Amsterdam.

Het programma luidde als volgt:

Donderdag 27 December, des namiddags te 2 uur:
Prof. Dr. J. Wanner, hoogleeraar te Bonn: „Di... Geologie von Celebes, speciell vom ökonomisch... Gesichtspunkte".

Vrijdag 28 December, des morgens te 10 uur: Dr. Albert C. Kruyt, zendeling te Pendalo (Midden-Celebes), tijdelijk te 's-Gravenhage: „De volken, die Midden-Celebes bewonen en de wijzen van hunne lijkbezorging"; des namiddags te 2 uur: Vertooning van rolprenten van Celebes met toelichtende mededeelingen van den heer L. van Vuuren, lector aan de Universiteit van Amsterdam.

Zaterdag 29 December, des morgens te 10 uur: Dr. L. F. de Beaufort, directeur van het Zoölogisch Museum te Amsterdam: „De fauna van Celebes".

Op Donderdag 27 December sprak des avonds ter zelfder plaatse Dr. G. J. Nieuwenhuis, gedelegeerd lid van den Onderwijsraad in Ned.-Indië, over: „Problemen der Indische Onderwijspolitiek".

Deze voordracht uitgaande van het Koloniaal Instituut, was voor de deelnemers aan den leergang toegankelijk.

De deelnemers ontvingen wederom een boekje met autoreferaten van de te houden voordrachten, alsmede een exemplaar van de 4e uitgave van „Indië's jonge Kracht", samengesteld door den heer L. Lekkerkerker.

Tijdens den leergang bestond gelegenheid tot het bezichtigen van eene reliefkaart van de zeeën van den Indischen Archipel, opgesteld in het nieuwe Museumgebouw van het Koloniaal Instituut, en van eene tentoonstelling van Soemba-weefsels in het gebouw van de Afdeeling Volkenkunde. Tot besluit bracht een groot aantal deelnemers een bezoek aan het s.s. „Johan de Witt" van de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland".

Het aantal deelnemers aan den leergang bedroeg, de genoodigden niet medegerekend, 117, als volgt te verdeelen:

Leeraren:		
H.B.S., Handelsscholen, Gymnasia	40	
Kweek- en Normaalscholen	32	
		72
Studenten:		
Rijksuniversiteit te Utrecht	14	
Gem. Universiteit van Amsterdam	11	
R.K. Leergangen	1	
Privaatleerlingen bij verschillende docenten	16	
		42
Personen, niet behoorende tot eene van deze groepen		3
		117

Provinciegewijze gerangschikt, krijgen wij het navolgende overzicht:

Noord-Holland	33
Zuid-Holland	23
Utrecht	14
Gelderland	14
Noord-Brabant	16
Zeeland	1
Limburg	2
Overijsel	4
Friesland	3
Groningen	4
Drente	3
	117

D. Propaganda voor de kennis der koloniën op gymnasia, middelbare scholen en opleidingsinrichtingen voor onderwijzers.

Rechtstreeksche propaganda op de scholen ligt niet dan bij uitzondering op den weg van het Comité; de aangewezen propagandist is hier de onderwijzer bij het lager onderwijs, de leeraar, in het bijzonder die in aardrijkskunde, op gymnasia en middelbare scholen.

Zoo als de Indische cursussen beoogen den onderwijzer in staat te stellen zijn leerlingen op bevattelijke wijze over Indië en zijne bevolking te vertellen, zoo tracht het Comité door de Koloniale Vacantiecursussen den leeraar in de aardrijkskunde op de hoogte te houden van de vorderingen van de kennis der koloniën en tot eigen studie te prikkelen.

Dat de gehouden vacantiecursussen in dezen zin als geslaagd kunnen beschouwd worden, werd door den heer Lekkerkerker op de algemeene vergadering met nadruk vastgesteld, toen hij wees op den grooten invloed, dien zij thans reeds blijken te hebben uitgeoefend op het aardrijkskundig onderwijs in Nederland.

Naast deze voorlichting kan een prikkel ten goede uitgaan van de examens.

Sedert de samenstelling van het „Rapport betreffende het onderwijs inzake de kennis van de Nederlandsche Koloniën, enz." kon in volgende jaarverslagen melding gemaakt worden van vooruitgang in de plaats, die de Indiën bij het onderwijs innemen. Ook het verslagjaar geeft daartoe aanleiding, aangezien bij Koninklijk Besluit de examens voor de acte lager onderwijs en voor de hoofdacte opnieuw zijn geregeld en hierbij de nadruk gelegd is op de kennis van de koloniën.

De eischen van de acte L. O. vermelden o.m. bij de aardrijkskunde: „kennis van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao"; die voor de hoofdacte: „kennis van de natuurkundige en economische aardrijkskunde van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao", terwijl het den examinandus vrij staat aan den eisch: „nadere kennis van een of meer vreemde landen of landstreken, ter keuze van den aspirant" te voldoen, door van Indië of een deel er van meer studie te maken.

Deze omschrijving der examen-eischen is een goede stap in de richting van het streven van het Comité; moge naast kennis van de natuurkundige en de economische aardrijkskunde spoedig ook gevraagd worden naar eenig inzicht in de volkenkunde.

E. Bemoeiingen van het Comité inzake koloniale literatuur.

In het verslagjaar [illegible] werken onder deelnemers aan de leergangen voortgezet; te zamen werden 63 exemplaren verkocht.

De Reizende Boekenverzameling vertoefde achtereenvolgens in de openbare leeszalen te Hilversum, Bussum, Delft, Alkmaar en Assen, en in September op de Jaarbeurs te Utrecht.

De Secretaris van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen,
ZEIJLSTRA.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

NABETRACHTING.

De Indische Kunstnijverheid Tentoonstelling in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage behoort sinds j.l. Maandag al weer tot het verleden. De beide Pinksterdagen vormden een waardig slot; er was in de middaguren druk bezoek, vol bewondering, want onder het telkens doorbrekend zonnnetje kwamen niet alleen de kleurige Soemba- en Bali-ikats en de Sumatraansche tjindé's, maar zelfs de sombergetinte Atjeh-weefsels en donkere batiks allen zoo goed tot hun recht. Ook de dansers werden prachtig belicht, door de uit de hooge vensters binnenvallende stralen: een zeldzaam schoon schouwspel, dat menig gevoelig kunstenaarshart met verrukking vervulde! Nimmer te voren is de Javaansche dans hier zoo fraai en waardig vertoond.

Wij laten twee bevoegde critici uit „De Hofstad" aan het woord:

„Op de beide Pinksterdagen is er in de Gothische Zaal gedanst geworden, d. w. z. de Indische dans, die wellicht de schoonste en stijlvolste der wereld is. De kunstenaars van Holland vinden ze weergaloos schoon, in Parijs zal men ze ook wel hooger getaxeerd hebben dan zelfs de Russische dans, want ze is werkelijk veel stijlvoller en schooner. Er zijn maar enkele dansen, zooals de massadansen der Aussen in Prince Igor, die de schoonheid van den zuiver Aziatischen dans benaderen, maar die zijn geïnspireerd op Chineesche krijgsprenten. Laat men zich dus goed doordringen van het besef, dat wat men hier te zien krijgt, misschien voorloopig wel

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.

moeilijker te begrijpen is dan de Russische dans, maar dat, wanneer men ze, door herhaald zien, beter leert zien, ook meer schoonheidsgenieting geeft.

„Het zou dus goed zijn, indien de Indische eens meer gecultiveerd werd hier in het land. Ze zijn een bron van leering en inspiratie. Zou 't niet aardig zijn, wanneer Mullens ze eens vastlegde in een film en die verspreidde, om zoo den Indischen dans meer bekendheid te geven. Of is dit al geschied? Misschien kan hij ze projecteeren tusschen zijn Indische opnamen, als artistiek intermezzo.

„Interessant is ook op te merken hoe goed de Indische boekwerken verzorgd zijn, hoe er een gansche Hollandsch-Indische literatuur opbloeit, hoe tal van hoogbegaafde Hollandsch sprekende en schrijvende Indische jongeren de dragers van de nieuwe Oostersch Westersche synthese zijn, die voorbestemd is de kloof tusschen de oude en nieuwe wereld te overbruggen en een nieuwe levensharmonie te scheppen.

„Hoe meer het Westen helpt, hoe meer het Oosten, zoo oud in wijsheid en schoonheid, ons zal helpen."

DE B(OER).

* * *

Javaansche dansen bij Boeatan.

„Zondagmiddag werden er op de tentoonstelling van Boeatan in de Gothische Zaal enkele zeer interessante Javaansche dansen uitgevoerd. Raden Ngb Poerbo-Tjeroko, leeraar in het Javaansch te Leiden demonstreerde eenige standen en bewegingen en legde ze tevens uit. De heer R. M. Soerjo Winoto uit Antwerpen danste een „Kelono". Zéér mooi was het tooien en het spiegelen in de uitgestrekte hand met trillende vingers. Ook de beweging met de armen naar links en naar rechts, waarbij de handen in de polsgewrichten gedraaid werden, muntte uit door zuiverheid van lijn.

Het mooiste waren de beide dansen, die mej. Gineke Weber uit Amsterdam uitvoerde. Mej. Weber heeft een jaar lang les gehad in de vorstelijke dansschool te Djokja en daar o.a. de Serimpi dans geleerd als eenige Europeesche vrouwelijke leerlinge, zoodat wij hier werkelijk het een unicum te doen [illegible] van mej. Weber muntte niet alleen technisch uit door de buitengewone rust en beheersching van het evenwicht, die bij de Javaansche dansen in de eerste plaats de aandacht van het publiek trekken, maar wij troffen een bezieling en een innerlijke harmonie aan, die voor een westerlinge een zeldzaamheid mag heeten. Wat een verfijning in iedere beweging der vingers, wat een gewijde teederheid bij ieder neerzetten van de voet. Wij hopen, dat het niet de laatste maal geweest is, dat mej. Weber ons van haar sublieme kunst heeft doen genieten."

HERBERT A. POLAK.

Verschillende schilders, die in de zaal waren, hebben schetsen gemaakt van danseres en dansers.

* * *

De Raad van Beheer en de volijverige Propaganda-Commissie van „Boeatan" mogen met voldoening terug zien op de resultaten dezer zoo welgeslaagde tentoonstelling. Er heerschte van het begin tot het einde een geest van ononderbroken opgewekten arbeidslust, van geestdriftige samenwerking voor het gemeenschappelijk na te streven doel, die zijn mildadige uitwerking, ook naar buiten, niet miste. Deze expositie heeft op doeltreffende wijze weer eens in ruimen kring de aandacht op „Boeatan's" streven gevestigd, door véél van Indië's schoone ziel, in zijn kunstuitingen opgesloten, onder de oogen en, door de wijze van aanbieden, tevens in hoofd en hart van het groote publiek te brengen. Er zijn ook vele stukken van kunstnijverheid en huisvlijt verkocht, welke nu van zelfs in de onmiddellijke omgeving hunner nieuwe bezitters het propagandawerk: „waardeering en liefde te kweeken tusschen het Westen en het Oosten", zullen voortzetten.

Door belangeloozen en tevens zoo zuinig mogelijk volbrachten, gemeenschappelijken arbeid, zullen ook de financieele uitkomsten bevredigend zijn. Niettegenstaande den geringen toegangsprijs om *een ieder* tot het bezoeken er van in de gelegenheid te stellen en de vele onkosten, welke altijd aan exposeeren verbonden zijn, zal er toch nog een klein batig saldo overblijven, dat weer ten nutte kan komen van de Indische kunstnijverheid, daar het besteed zal worden voor nieuwe inkoopen, aanvulling van den verkoopsvoorraad in „Boeatan's" toonkamers, Heulstraat 19, den Haag.

Nu en dan werd in de Gothische zaal de opmer[king] gehoord: er moest bij de voorwerpen meer uitleg [gegeven] zijn, hetzij schriftelijk of mondeling. Het antwo[ord] daarop luidde: deze Tentoonstelling is niet bed[oeld] als een wetenschappelijk, ethnografisch of techn[isch] leermiddel, doch is van zuiver artistiek-ethischen [op]zet. Toelichtingen, hoe goed ook gegeven en bed[oeld] schaden de emotie, die men van kunst ondergaat. [Men] verlangt toch ook geen uitlegging omtrent zijn ku[nst]werk van den schilder, den beeldhouwer of musi[cus]. Kunst moet doorvoeld, beleefd worden, en hun [die] daarvoor ongevoelig zijn helpen ook uitleggingen [niet], integendeel, die brengen hen steeds verder van [het] doel af. Alleen het zich rustig, zonder nevenged[achten], herhaaldelijk onbevangen openstellen voor kunstuitingen van anderen, kan voeren tot bezie[lend] kunstgenot, tot opwekkenden geestdrift.

Moge de tentoonstelling in de Gothische zaal al[ths] voor enkelen deze zegenrijke uitwerking hebben ge[had].

Van Week tot Week.

3—10 JUNI 1924.

B. H. H. Ravensway †. Te 's-Gravenhage is in [den] ouderdom van 83 jaar overleden de heer B. H. [H.] Ravensway, oud-resident.

H. B. van Rhijn †. Op 75-jarigen leeftijd is te 's-[Gra]venhage overleden de gep. majoor H. B. van [Rhijn] van het N.-I. L., gep. districtscommandant, [le]inspecteur der rijksveldwacht.

Oey Tiong Ham †. De oud-majoor-Chinees van S[ema]rang Oey Tiong Ham, is te Singapore aan har[t]lamming overleden.

W. Tergau †. Op 59-jarigen ouderdom is te 's-Gr[aven]hage overleden de gep. maj. Tergau der ad[minis]tratie N.-I. leger.

I. Ch. van Es †. Den 5en Mei overleed te Bata[via de] heer I. Ch. van Es, gepens. assistent-residen[t no]taris te Batavia.

Een onderscheiding. De Japansche regeering heef[t den] heer *E. A. Zeilinga Az.*, den onlangs afget[reden] [illegible] Bank, bevorde[rd tot] grootofficier in de orde van den Heiligen S[illegible] (Aneta-te[l.])

Tevredenheidsbetuiging. Naar de *Ind. Crt.* verna[mt] de treincontroleur *Van Doesburge*, de cond[ucteur] *Savelkoel*, de leerling-electricien *Van Old[illegible]* candidaat-idem *Willemse* en de ingenieur [illegible] door den hoofdinspecteur der S. S. beloond [met] een tevredenheidsbetuiging voor hun optreden [ter] gelegenheid van het spoorwegongeluk bij Ra[illegible] Ekek.

Hoofdofficiersbenoemingen. Bij de Infanterie tot [luitenant]-kolonel: de majoors D. G. Draayer, J. K. F. [illegible]ber, J. Oudsburg en J. W. M. Diemont; tot maj[oor] de kapiteins S. Alberda en J. J. Riel.

Ontslagen op verzoek, wegens volbrachten dienst[tijd] eervol uit Harer Majesteits militairen dienst: [de] majoor der Infanterie *C. L. Stennekes* (2 Se[pt.]) de kapitein der Inf. *H. W. L. van Meeuwen*, [in]deeld bij de Kol. Reserve (1 Juni), de luite[nant]-kolonel der artillerie *A. R. F. Bouman*, met [illegible] in Nederland, de kapitein der mil. Adminis[tratie] *W. G. A. Raat* (3 Mei).

Hoofd Postdienst. Aan het hoofd van den Post-, [Tele]graaf- en Telefoondienst, den heer *E. W. L. Faber*, is met 2 September op zijn verzoek e[ervol] ontslag verleend.

W. Doornik. De Oost-Indische hoofdambtenaar [met] verlof, de heer *W. Doornik*, laatstelijk resi[dent] van Banka en Onderhoorigheden, is op zijn [ver]zoek wegens volbrachten diensttijd met ingang [van] 30 April 1924 eervol uit 's lands dienst onts[lagen] onder dankbetuiging voor de langdurige di[ens]ten, door hem aan den lande bewezen.

Universitaire examens. *Wageningen.* Landbouwh[oge]school. Bevorderd tot doctor in de landbouwk[unde] de heer *H. Loos*, geb. te Rotterdam, op p[roef]schrift met stellingen, getiteld: Bijdrage tot [de] kennis van eenige bodemsoorten van Java en [Su]matra. Cand. ex. Koloniale Boschbouw, de heer[en] *W. C. Jesse* en *C. J. Mol*. Cand. ex. Kol. Land[]bouw: *W. Hartman*.

Leiden. — Cand. ex. taal en letterkunde van [den] O.-I. Archipel *C. Hoogkaas*. Cand. ex. Ned.-In[disch] recht: de heer *M. A. F. Zwager*.

De Islam en het Communisme. Het hoofdbestuur van de vereeniging Moehammaddyah te Djokja, zal haar afdeelingen, alsmede de islamietische kringen op Java waarschuwen om zich niet in te laten met het communisme, aangezien aan het hoofdbestuur na een lang onderzoek en een bestudeering van het communisme, gebleken is dat het communisme onvereenigbaar is met den Islam (Aneta).

De bommenwerperij. Naar de „Loc." verneemt, zijn thans alle verdachten, inzake de bommenwerperij tijdens de jubileumfeesten, in vrijheid gesteld, met uitzondering van hadji Misbach en Hardjodiwongso. Ook het bewijsmateriaal tegen deze twee schijnt zeer schaars te zijn, zoodat men in ingewijde kringen sceptisch gestemd is ten aanzien van de mogelijkheid om aan te toonen, dat zij inderdaad schuldig zijn aan het hun ten laste gelegde.

Het derailement van den expres. De landraad te Bandoeng is 6 Juni begonnen met de behandeling van het derailement van den expres te Rantja-Ekèk. Askyam, de baanschouwer, die beschuldigd was van het doen ontsporen van den expres, is tot vijftien jaar gevangenisstraf veroordeeld. (Aneta-tel.)

Het Tangerang-rapport. Volgens het „Soer. Hbl." concludeert het Tangerang-rapport, dat ass.-resident van Helsdingen wel is waar verschillende fouten heeft begaan, doch niet van dien aard, dat eenige maatregel tegen hem voorgesteld moet worden. Voorts werd het verkeerd geacht, dat de politieambtenaren Treffers, Giliam en Scheepmaker de militaire actie meemaakten, waardoor het aantal onbevoegde adviseurs vergroot werd. (Aneta-tel.)

Buitenlandsche postpakketten. Postpakketten uit het buitenland, waarin brieven worden aangetroffen, moeten voortaan zonder meer aan de belanghebbenden worden afgeleverd.

Suikercultuur op Sumatra. De *H. A. V.* is reeds geruimen tijd bezig met proeven i. z. de suikercultuur. Juist is — volgens de Deli Crt. — dat er gronden in de Lampongs zijn aangevraagd, doch het door het *A. I. D.* opgegeven getal van 70000 bouws is onjuist en dient minstens tot de helft teruggebracht te worden.

Kon. Paketvaart Mij. Het ligt in de bedoeling van de K. P. M. een 18 tal schepen te doen bouwen binnen [illegible] kortst mogelijken tijd. Volgens de regeeringscontracten moet de aanbouw grootendeels op Nederlandsche werven geschieden (A. I. D.)

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Dr. Van Aalst over Nederland en Indië.

Dr. *C. J. K. van Aalst*, president van de Ned. Handel-mij, liet zich interviewen door jhr. J. Feith voor de *Ind. Post*, over Indië en Nederland. Hij betoogde o.m.:

Ik voor mij ben overtuigd, dat er geen land ter wereld is, dat zich zoo gezegend mag achten als ons kleine Nederland. En tegelijk ben ik ook overtuigd, dat er geen tweede land is, dat zooveel groote mannen in den tegenwoordigen tijd heeft voortgebracht als ons land. *Voor een niet gering deel hebben we dat aan Indië te danken.* Daardoor zijn we tot groote dingen in staat.

We moeten ons, omdat we tot het kleine Nederland behooren, toch vooral niet kleineeren. Ook niet op ons landje afgeven, — wat nog zoo dikwijls gebeurt! Zelfrespect mogen we toonen naar buiten. Hoe groot is het aantal landgenooten niet, die een eerste plaats innemen, — niet alleen in ons land, maar in de wereld-waardeering over de grenzen van ons land? Als zakenlui, als industrieelen; evengoed als kunstenaars en menschen van wetenschap! 't Is geen pedanterie, om dit te erkennen. Het lijkt mij eerder een deugd, om dit zelf-bewustzijn aan den dag te leggen!

Ik bedoel het zoo, — dat een Hollander die iets van zichzelf heeft gemaakt, zijn plaats in de wereld waard is. En dan denk ik ook voornamelijk aan Indië als leerschool. Ik ben niet de man, die veel hecht aan examens en diploma's. Ik zie liefst ,dat jonge kerels waar wat in zit, er zoo gauw mogelijk op uitgezonden worden. *De wereld in, naar Indië!* Als een van de beste leer- en oefenscholen voor de menschen van de toekomst! Zendt ze naar Indië, omdat dit een terrein is voor algemeene ontwikkeling, dat als iets onbetaalbaars moet worden beschouwd. Laat ze hun beste krachten in hun beste jaren aan Indië geven. En laat ze dan naar Nederland terugkeeren, voorzien van hun grootere kennis en ervaring, van een breederen kijk op de werelddingen, een algemeener begrip van de onderlinge verhoudingen in zoovele belangrijke vraagstukken. Maar laten ze vóór alles enthousiaste Nederlanders blijven.

Hij bedacht zich even. En meteen met opzettelijken nadruk: Er is óók een tegenstelling. Er is iets in onze Indische verhoudingen wat ik telkens weer betreur. Namelijk, dat de menschen in Indië te vlug overtuigd zijn, dat zij 't beter weten dan wij hier. Door verschillende, op zich zelf natuurlijke omstandigheden, is Indië het land voor de jonge, energieke menschen. Daardoor verbeelden ze zich wel eens dat zij de wijsheid in pacht hebben. Er is soms te weinig overleg tusschen Indië en Nederland.

De Vrije Emigratie naar Deli.

De *Locomotief* (2 Mei) geeft een verslag over haar bezoek aan het kantoor der Deli-Planters-Vereeniging te Mritjam (Semarang). Chef der „Vrije Emigratie", tevens beheerder van het Administratiekantoor te Semarang, is de heer *K. W. Rauh.* In de eerste plaats vallen op de groote zorg die besteed is aan den bouw van de verblijven voor de emigranten, de kantoorgebouwen, enz., als ook den voortreffelijken staat waarin alles verkeert, terwijl voornamelijk ook treft de vrijheid die blijkbaar aan de emigranten gegund wordt: er is daar geen sprake van afsluitingen, die gaan of komen beletten zouden. Dat is, vooral dit laatste, als een symbool van de wijze, waarop door dit kantoor de emigratie wordt opgevat, in tegenstelling met de oudere en andere instellingen van gelijke strekking, waar zooveel kenmerken zijn van dwang en vrijheidsbelemmering. Uit die opvattingen toch vloeien alle overige kwaliteiten van deze soort emigratie logisch voort.

Het doel van de z.g. vrije emigratie, die door de Deli Planters Vereeniging wordt voorgestaan, is het op den duur in het leven roepen van een geregelden stroom van uit vrijen wil naar de ondernemingen der bij de Vereeniging aangesloten maatschappijen emigreerende Javaansche arbeiders van goed gehalte. Het aantal dier maatschappijen bedraagt een 70 tabaks-, 10 rubber-ondernemingen en 1 klapper-onderneming. Bij de vrije emigratie wordt onder „Javaansche arbeiders van goed gehalte" verstaan de aan min of meer geregeld werk gewende [illegible] onder toestemming van eventueele ouders of dier vervangers, hun dorp verlaten om ter Sumatra's Oostkust hun bestaansvoorwaarden te verbeteren. Men sluit hierbij dus bewust uit die lieden, die om redenen van minder helderen aard het geraden achten uit hun omgeving te eclipseeren. Om dit doel te bereiken heeft de Vrije Emigratie gebroken met de aanwending van aanbrengpremie genietende beroepswervers; tevens eischt zij voor elken nieuweling, hetzij aspirant-contractant, hetzij volwassen of onvolwassen gezinslid, een zoogenaamde „loeloesan", een schriftelijke verklaring van het betrokken dorpshoofd, dat deze nieuweling tot zijn dessa behoort, niet in politie-kwesties verwikkeld is en dat de ouders of vervangers hun toestemming tot dit vertrek naar Deli gegeven hebben. Er zijn te Kediri, Solo, Jogja, Magelang en Poerwokertó door de Vrije Emigratie vaste hoofdmandoers aangesteld, die deze brieven ophalen; deze mandoers zijn mede verantwoordelijk voor de juistheid der daarin voorkomende verklaringen. Dit ter voorkoming van knoeierijen. Het is tevens hun taak de respectieve ouders of verzorgers voor den betrokken loerah te brengen, opdat deze in de gelegenheid zij zich inzake de toestemming in tegenwoordigheid van twee getuigen uit te spreken. De mandoers staan onder scherpe contrôle van Europeesch personeel; wanneer, zooals een enkele maal voorkwam, zij zich tot knoeierijen laten verleiden, worden ze onherroepelijk onmiddellijk ontslagen. De emigratie wordt den nieuwelingen (singkehs) aantrekkelijk gemaakt door het stelsel van korte contracten, minimum thans 2 jaren, door hen aan te moedigen met hun gezin te gaan, hetgeen steeds geschiedt op kosten van de onderneming, door aan henzelven de keus van de onderneming over te laten, waardoor zij zich bij eventueel reeds daar arbeidende familieleden kunnen aansluiten. Dan is daar ter aanmoediging de volkomen vrijheid van bewegen, die hun in de depots op Java gegund wordt. Voorts heeft de Vrije Emigratie gebroken met het voor de meesten onaangename systeem van uniforme kleeding, dat hen reeds van verre kenbaar maakt als emigranten. En stellig is ook een der voornaamste voordeelen voor de emigranten bij de de Vrije Emigratie, dat die inderdaad ook daarin vrij is te noemen, dat de contracten eerst gesloten worden na aankomst op de onderneming. Alle emigranten verlaten dus als werkelijk vrije lieden hun vaderland Java.

In Zuid- en Oost-Borneo.

De heer *Zentgraaff* bereist Zuid- en Oost-Borneo. In No. III zijner zes eerste brieven aan het *Soer. Hbl.* (25 Apr. t/m. 2 Mei 3e bl.) schrijft hij, dat het volkomen is uitgesloten, om een land met 94 pct. bosch tot hoogere ontwikkeling te brengen; toekomst-vooruitzichten schuilen niet in het bosch. Het benutten der schatten, welke uit de wouden zijn te halen, is wel de meest primitieve exploitatievorm. Zij stelt aan het intellect zóó geringe eischen, dat zij in wezen vijandig staat tegenover elk streven naar hoogere methoden. *Borneo zal slechts tot ontwikkeling kunnen komen, als het bosch grootendeels is verdwenen.* Natuurlijk zal ook die opruiming in komende tijden moeten geschieden met inachtneming van bepaalde regelen en voorzorgen ter handhaving van zekere complexen als reserve, doch in afzienbare toekomst komt deze vraag niet aan de orde.

De conclusies liggen — volgens den heer Z. — daarom voor de hand: Tot in een toekomst, welke vooralsnog niet zuiver is te begrenzen, zal Borneo het land der boschexploitatie blijven. De resultaten hiervan zullen grootendeels de welvaart van dit land bepalen. Van eenige bijzondere beperking dier exploitatie behoeft, mits men de devastatie op groote schaal voor den ladanglandbouw uitzondert, nog geen sprake te zijn. Sterker nog: het zal nog zeer lang duren, alvorens de absoluut noodzakelijke terugdringing van het bosch zoover is gevorderd, dat de economische ontwikkeling kan worden opgevoerd naar hooger niveau: van boschexploitatie naar landbouw en veeteelt. De dimensies zijn hier zoo enorm, dat opvolgende geslachten nauwelijks eenige wijziging in den ontwikkelingsgang zullen zien. Hoezeer dit land vraagt om ontbossching, hoe groot de schatten zijn, welke slechts wachten op hem, die ze wil halen, men zal dit moeten doen met groote omzichtigheid en met toepassing van zeer eenvoudige methoden. Het moderne grootbedrijf bij exploitatie der Borneosche bosschen moet zonder meer als een mislukking worden gesignaleerd.

De toestand in Atjeh.

Aneta seinde aan het *Bat. Nwsbl.* (3 Mei): De autoriteiten in Atjeh ontvingen den 29en April bericht, dat drie hoofdpersonen uit het Dajasche, onderafdeeling Tjalang, afd. Westkust van Atjeh, voornemens waren om na afloop van de poeasa met 30 volgelingen op een heilig graf een eed af te leggen, waarbij zij zouden zweren om op *hari-raja* een klewangaanval op het bivak Lam No [illegible] van het geslacht van Toekoe Aboe Bakar van den oeloebalangs-troon wegens de troebelen in 1914 en 1915. Aboe Bakar, wien in verband met den politieken toestand het verblijf in het Dajasche was ontzegd, bevond zich aldaar. Het bivak Lam No werd onverwijld versterkt met twee brigades Infanterie. De hoofdaanleggers van het opstootje zijn bereids gearresteerd; twee hunner legden een volledige bekentenis af. Meerdere arrestaties volgden. Thans is de toestand volkomen rustig.

De heer *Van der Laan* maakt als hoofdredacteur van de *Deli Crt.* (zie nos. dd. 6, 7 en 8 Mei) met de „Plancius" een reis naar de Molukken. Tusschen Belawan en Batavia was ook de heer *Hens*, gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden aan boord. Op een vraag in een interview, hoe momenteel de politieke toestand in Atjeh is, antwoordde de heer Hens, zonder voorbehoud, gunstig. Natuurlijk wil dat niet zeggen — zoo voegde hij er o.m. aan toe — dat men nu maar dadelijk de normen van Java of van andere streken op dit gewest kan toepassen; doch gelet op de omstandigheden en op de voorgeschiedenis, is de toestand zoo gunstig als hij maar zijn kan. Dat wil natuurlijk ook niet zeggen, dat niet hier of daar vandaag of morgen eens iets gebeuren kan, zooals dat overal bij weinig ontwikkelde volken onder vreemd gezag mogelijk is, zooals dat in Tangerang, onder de rook van Batavia en Buitenzorg zelfs nog mogelijk bleek, maar een algemeen en georganiseerd verzet moet buitengesloten worden. Ook mag men, bij vergelijking van Atjeh met andere gebiedsgedeelten, nooit vergeten, dat de hoofden, de oeloebalangs, te wien opzichte wij in de afgeloopen jaren een belangrijke opportuniteitspolitiek toegepast hebben, er een gansch andere mentaliteit op nahouden, dan de hoofden in andere streken. Wij mogen niet vergeten, dat wij van hen een soort feodale baronnen gemaakt hebben, dat er vroeger onder hen anarchie en voortdurende strijd van den een tegen den ander bestond en dat wij velen van hen in den zadel hebben geholpen, omdat wij hen noodig hadden in den strijd om de heerschappij in Atjeh, maar dat wij daarmee hen ook allerlei feodale ideeën hebben bijgebracht, waarmee wij nu zelf eventueel ook rekening hebben te houden. Daardoor zal het ook betrekkelijk moeilijk zijn de binnenlandsche verhoudingen later te wijzigen en zal daarvoor veel tact en

geduld noodig zijn, omdat wij bij al ans optreden te
over hen wel moeten overwegen wat de consequ
geduld noodig zijn, omdat wij bij al ons optreden te
de nadeelen ervan opwegen. Het ligt zelfs voor de h
dat wij in deze kwestie, — overigens van groote b
kenis voor de ontwikkeling der Atjehsche bevolking
méér nog het oog gericht moeten houden op de toek
stige generatie dan op de tegenwoordige. L'histoire
répète! In de Mdideleeuwen heeft de Duitsche k
menig trouw leenman, die hem hielp in den strijd
afvallige leenmannen, de bezittingen en titels van
overwonnenen geschonken; datzelfde hebben wij, tot
kere hoogte, ook in Atjeh gedaan, waar wij met be
van Atjehsche hoofden anderen hebben onderworpe
onze bondgenooten voor hun hulp op overeenkom
wijze beloond. De zonen van deze en dergelijke ho
gaan nu op de Holl.-Inlandsche en Mulo-school,
hen andere en meer moderne ideeën worden bijgebr
Met dezulken zullen wij verder kunnen gaan dan
de oude hoofden, die aan geheel andere toestanden
wend en aangepast zijn.

De heer Hens verwacht zeer veel van de doorvo
en doorwerking van de gevolgde beginselen ten op
van het onderwijs en de school in Atjeh. Hij ro
den inspecteur van het Inlandsch Onderwijs aldaar
heer *Vogel*, die blijk geeft de breede kijk voor de
vervulling van zijn taak te hebben.

In 1922 of daaromtrent, heeft men de wijziging
de dislocatie der garnizoenen, die men mogelijk a
doorgevoerd. Dat dient — volgens den heer He
behoorlijk door te werken, en de resultaten ervan m
afgewacht worden. Met de verspreiding der troepen
als ze thans is, heeft men alle eventualiteiten in de

Inlandsche bedienden of Chineesche „boys"

De Kon. Paketvaart Mij. heeft op hare booten, v
tusschen Deli en Java, de Inlandsche bedienden v
gen door Chineesche „boys". In het *Soer. Hbl.* (30
betoogt *Deliaan* dat het voor de Delianen zonderl
te zien, dat de K. P. M. nu het omgekeerde gaat
van wat in Deli gebeurd is. Als huisbediende vindt
Deli den Chinees alleen nog bij enkele oud-gedien
bij min of meer afgelegen wonende tuin-assistent
de toonaangevende personen, waar aan de bediening
van de gasten, hooge eischen worden gesteld, heef
overal den Chineeschen „boy" vervangen door de
vaanschen „boy". Ook de Chineesche chauffeur hee
[illegible] tegen den Maleier. Waar Ned.-In
vooral Java, beschikt over een onuitputtelijk res
van personen, die juist voor bediende bijzonder ge
zijn door hun aangeboren beleefdheidsvormen, hun
zaamheid en hun vriendelijkheid ,speciaal tegenover
deren, moet men het wel als bedenkelijk besch
dat men zijn eigen landgenooten de gelegenheid t
beneemt en het opdraagt aan daarvoor minder ge
en tevens duurder betaalde geïmporteerde vreemde
Vooral geldt dit voor de scheepsbedienden, waarvoor
Inlanders, zooals jarenlange ervaring al geleerd
door hun rust, hun gemakkelijkheid om zich met
weinig comfort tevreden te stellen, door hun vlotte
en geruischlooze bediening aan tafel, wel bijz
geschikt zijn. *Deliaan* hoopt, dat de K. P. M. van
ingeslagen weg terugkeert, vóórdat ze met deze n
bedienden slechtere ervaringen zal hebben opgedaan
met de vroegere.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het Geïllustreerde Tijdschrift voor Nederland en Indonesië „Oedaya" (Opgang).

De geest en inhoud van dit tijdschrift, waarvan
nos. 11 en 12 reeds zijn verschenen, zijn zóó gehee
overeenstemming met het doel van de Vereen
„Oost en West", dat met het vestigen van de aand
der lezers van het Koloniaal Weekblad daarop,
gezeld van eene opwekking om zich op de lijst
abonné's te laten inschrijven, geen fout wordt gem

In de „Nieuwe Courant" van 19 Februari 1924
men reeds onder meer op het feit, hoe het uitg
van dit tijdschrift, wat geest en inhoud betreft, o
de tegenwoordige omstandigheden eene daad va
teekenis en groote draagwijdte is en hiermede, z
dat zij programatisch is vastgelegd en omschreve
stellige, wel-overwogen en levenskrachtige ge
wordt uitgesproken en gepropageerd.

Het is een loffelijke, rustige poging om eene w
lijke toenadering tusschen Nederland en de volken
Ned.-Indië tot stand te brengen, hetgeen, zooals
kend, ook het doel der Vereeniging „Oost en West"
terwijl dit pogen komt van de zijde van den heer

den Mas Noto Soeroto, die als directeur-hoofdredacteur de leiding van het tijdschrift op zich heeft genomen.

Deze gedurende zoovele jaren in Nederland verblijf houdende Javaan, bleef zijn evenwicht bewaren en zoekt die toenadering te verkrijgen door beter begrip, geen revolutie of blinde excessen, maar évolutie, synthetische opbouwing, geleidelijke verwezenlijking van een groot en nobel ideaal, waarheen de weg opwaarts van meet af aan moet worden begonnen.

Terwijl „Opgang" zijne Nederlandsche lezers in Nederlandschen tekst in staat stelt het diepere en hoogere leven der intellectueele Indonesiers inniger mede te leven dan tot nu toe het geval was, geven de onder leiding van den heer Mohamad Iljas in de Maleische taal vertaalde Nederlandsche teksten aan de Indonesiers de gelegenheid juister begrippen te kweeken omtrent den „Orang Blanda", die tegenwoordig toch wel blijk geeft iets anders te zijn dan de autocratische overheerscher van voorheen.

Waar tegelijkertijd het heil van Nederland en Indië wordt beoogd, kan men aan het Tijdschrift Oedaya of Opgang niet anders dan eene spoedige uitbreiding en een lang en vruchtdragend leven toewenschen.

Met betrekking tot het uiterlijk van dit Tijdschrift kan men vaststellen dat het is bescheiden en goed verzorgd.

Fraaie foto's van toonaangevende personen en van plaats gehad hebbende gebeurtenissen kan men er in vinden.

Het wordt onder leiding van den heer Raden Mas Noto Soeroto alhier uitgegeven door de Naamlooze Vennootschap Uitgevers Maatschappij „Adi Poestaka"; het adres van Redactie en Administratie is Laan van Meerdervoort 332, Den Haag.

De abonnementsprijs is ƒ 3.— per jaar voor 12 nummers.

Tegen betaling van nogmaals ƒ 3.— zal men de afleveringen van af no. 1 ontvangen.

24 afleveringen vormen een fraai prentenboek van 192 pagina's met vele wetenswaardigheden in den tekst, waarvoor te zijnertijd een linnenband met goudstempel zal worden verkrijgbaar gesteld om daarin die 24 nummers te doen binden.

De inhoud van de elfde aflevering bevat mededeelingen omtrent:

a. Pioniersters op het gebied van Inlandsch [illegible]ijs, met fraaie foto's van de dames Raden Dewi Sartika, hoofd der door haar opgerichte „Keoetamaän—Isteri—School te Bandoeng en Raden Ajoe Noto Soedirdjo, vroeger Raden Adjeng Karlinah, het eerste meisje uit den hoogen Javaanschen adel, dat de Europeesche acte voor onderwijzeres heeft behaald en daarna zich metterdaad aan het onderwijs heeft gewijd. De heer Noto Soedirdjo is hoofdboekhouder op een suikerfabriek, terwijl zijne Echtgenoote plannen beraamt om een internaat op te richten voor de kinderen der Employés en uit de omliggende dorpen. Een oud-leerling van Raden Dewi Sartika heeft te Padang Pandjang (Westkust van Sumatra) met veel succes een school opgericht.

b. Over de Inlandsche Landbouw vereeniging „Mardi Poerno" door Jhr. Mr. W. H. Alting von Geusau met fraaie foto's (zie over het ontstaan, doel en werk dezer Landbouwvereeniging, onder leiding van den Regent van Magelang Raden Adipato Ario Soerohadi negoro, de Koloniale Weekbladen van 1 en 8 November 1923, nos. 44 en 45).

c. Het fraaie portret van Prins Pakoe Alam VII, met toelichting.

d. Een artikel over de vrouwenbeweging in Bengalen, met een fraaie foto van Srimati Svarna Kunnari Devi (Mrs. Ghosal), zuster van den bekenden dichter Rabindra nath Tagore.

Het laatst verschenen nummer 12 bevat fraaie foto's van Z. H. Ario Praboe Prangwedono (Prins Mangkoe Nagore VII) en zijne Gemalin de Ratoe Timor.

Voorts van Z. H. Pakoe Boewono X, Soesoehoenan van Soerakarta, en zijne Gemalin, de Ratoe Mas en verder van de heeren Mr. G. Vissering, Dr. C. J. K. van Aalst, van den Schilder J. Toorop, van Luitenant Generaal H. N. A. Swart, van Prins Hadiwirdjojo van Soerakarta en van den Architect en Schilder, den heer P. A. J. Mooijen.

De beschrijving van de werkzaamheid van de bovenvermelde vereeniging „Mardi Poerno" wordt er in voortgezet.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een Vrouwenstem.

II (Slot).

Het onderhoud binnenshuis van de eigen woning, is, volgens de meening van de schrijfster, eene taak, waarvan elke Chineesche vrouw behoorlijk op de hoogte moet zijn en die zij niet moet overlaten aan betaalde werkkrachten van baboes.

De Chineesche vrouw doet dan niets, in tegenstelling met vroegere toestanden, toen de verzorging der huishouding was opgedragen aan de gezamenlijke familieleden, die in huis woonden.

De Chineesche echtgenoot ziet ongaarne zijne vrouw tegen betaling het werk opdragen aan anderen, die wederom moeten worden gecontroleerd en die als internen, gewoonlijk geheel en al op de hoogte zijn van de bezittingen en de huishoudelijke verhoudingen der werkgevers.

Het zijn vooral de jonge baboes, die wel den weg weten te vinden den huisheer te boeien en daarna de onverkwikkelijkste verhoudingen tot de werkgeefster in het leven roepen, welke tot de ernstigste gevolgen leiden.

Ook zijn die baboes dikwijls de schakel tusschen enkele der huisbewoners en personen daar buiten en òf zelf dieveggen òf handlangers van dieven, welke toestanden het rustig familieleven in den weg staan.

Met het schetsen van bovenstaande toestanden heeft de schrijfster geen andere bedoeling dan de thans nog onwetende jonge meisjes op te wekken, om, als zij later in dergelijke verhoudingen komen, steeds eigen huishouding te verzorgen en geen betaalde arbeidskrachten van buiten in dienst te nemen.

Het navolgen van Westersche gebruiken in de Chineesche huishouding, hetgeen men zoo dikwijls in de Chineesche gezinnen kan waarnemen, verdient geen aanbeveling.

Het moge overeenstemmen met de neigingen der huisvrouw, die zich op royalen voet wil bewegen, behoudens uitzondering, bestaat het feit, dat de Chineesche kostwinner aan die Westersche neigingen niet kan voldoen.

Toch gaat deze dikwijls met den stroom mede en als [illegible] gelukkig gevoelt, krijgt men ten antwoord dat hij, als mensch, niet anders kan doen, hetgeen anderen ook doen.

Voor de vrouwen is diezelfde gedachtengang de aanleiding om maandelijks bij vriendinnen en bij kennissen geldelijke hulp te vragen, hetgeen onnoodig is wanneer men de tering naar de nering weet te zetten.

Het Chineesche familieleven, onder dit licht bezien, ziet er dus niet al te fraai uit.

De verstandige echte Chineesche vrouw zal zich aan de oude opvattingen wel houden en de nieuwe opvattingen niet tot voorbeeld nemen.

Zij zal haar eigen huishouding willen verzorgen op den ouden voet en de rust in het familieleven willen verzekeren.

Over het algemeen handelt echter de mensch niet bizonder verstandig en het erkennen van begane fouten is zeker geen algemeene eigenschap.

Men moet die personen beschouwen als te behooren tot de groep van de hardhoofdigen, over welk onderwerp de schrijfster in eene volgende bijdrage iets hoopt te zeggen.

Faillietverklaring van het Chineesche Nieuwsblad „Sin Po".

In de „Perniagaän" van 14 Januari 1924 weet men mede te deelen, dat de heer Hauw Tek Kong een rekest heeft ingediend, inhoudende het verzoek aan den Raad van Justitie tot faillietverklaring van de Naamlooze Vennootschap Handelsdrukkerij „Sin Po".

Het passief zou ƒ 21.150.— bedragen.

De redactie van de „Perniagaän" voegt hieraan toe, dat zij nog nadere berichten wil afwachten.

Zooals bekend, verspreidde het Chineesche Nieuwsblad „Sin Po" de republikeinsche en communistische beginselen.

Tal van daarin voorkomende artikelen waren onaangenaam voor de Ned.-Indische Regeering.

In het Kol. Weekblad van 13 Maart 1924 No. 11 was reeds sprake van het staken der uitgifte van het Chineesche blad, in verband met het gedwongen(?) vertrek naar Singapore van den gewezen hoofdredacteur den heer Dei-Tie-Kie.

BESCHIKBAAR.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST"

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapkaart **toegang tot de Clublokalen Restaurant en Leeszaal** van de **Amsterdamsche Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen. S

Literatuur-Overzicht.

De lezer zal al opgemerkt hebben, dat het overzicht sedert eenige weken niet door de geoefende hand bezorgd wordt, aan welke de samenstelling anders is toevertrouwd. De vaste medewerker voor deze rubriek heeft wegens ziekte en een operatie den arbeid voor korten tijd moeten laten rusten, als redactie-kameraad heb ik de waarneming van zijn taak op mij genomen, hoewel ik ten deze niet geroutineerd ben. Ik hoop dat men binnenkort weer den terugkeer van den herstelde zal mogen lezen.

Djowo. (Geïllustreerd).

4e Jg. no. 1. Uitslag v. d. prijsvraag inzake een Javaansch muziekschrift. N. Sumatraansche invloeden op de Javaansche mystiek door dr. H. Kraemer. Ziekten en kwalen in de dessa door J. Kats. De Jav. legende van Kin Tamboekan door H. O. Jav. Architectuur door Ir. H. Maclaine Pont.

De Indische Gids.

Het 3e Kol. Onderwijscongres en Hooger Onderwijs voor N. I. door C. Lekkerkerker. Oude en nieuwe toestanden in het voormalige vorstendom Bone (slot) door H. R. Rookmaaker. Indië en de Ned. Volksvertegenwoordiging door mr. J. J. van Bolhuis. Onder de bijdragen in de gebruikelijke rubrieken van dit tijdschrift neemt de bespreking van de brochures: De Poenale Sanctie van W. Middendorp door O. d. V. een bijzondere plaats in. (Juni-afl.)

Nederl.-Indië, Oud en Nieuw.

9e Jg., afl. 2. Herinneringen aan een reis door Engelsch-Indië, (vervolg) tekst en teekeningen van W. O. J. Nieuwenkamp. De mystiek van Bali (vervolg) met illustratiën, door Anne Hallema.

Vrije Arbeid.

10e Jg. no. 5. Reisindrukken uit het Oosten door H. Baart de la Faille.

N.-I. Rubber- en Thee Tijdschrift.

9e Jg. no. 8. De rubbermarkt in 1923, een korte bespreking van het meest saillante uit een overzicht van den rubberhandel in 1923 van de firma Symington & Sinclair te Londen. Onze koffieproductie (verslag?) wijs voor de cultures, voordracht gehouden door J. R. Harmsen. Overigens verschillende interessante onderwerpen overgenomen uit Indische bladen.

Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde.

Dl. LXIII, afl. 2. De Toradja's van de Sa'dan-, Masoepoe- en Mamasa rivieren, (vervolg) door dr. Alb. C. Kruyt. De naamgeving op het eiland Rote, door F. H. van de Wetering. Die deutsche Völkerkunde vor, während und nach der Kriegszeit. Een memorie van een Banda'schen gouverneur in de 17e eeuw door V. I. van de Wall. Kroniek van het rijk Batjan door W. Ph. Coolhaas. Houtleverancies onder de O. I. Cie. door E. H. B. Brascamp. Onder Mededeelingen een aardige vertelling van J. de Ligny over de legendarische herkomst der kamfer Baroes.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Dl. 120 afl. 9 en 10, 1923. Deze aflevering bevat uitvoerige Jurisprudentie overzichten, en het slot der Nota betreffende de leiding der politie in N. I. van mr. P. H. Fromberg.

Alg. Landbouwweekblad voor N.-I.

8e Jg. no. 43 en 44. De Amsterdamsche autoshow door docs. D. Nijessen. De aanleg van gazons door P. Dakkus. Het „Petree" proces in de praktijk door H. E. Weitkamp. Buffelgras, een nieuwe grassoort voor zeer droge, goed doorlatende gronden, door C. A. Backer. Radio XII en XIII. Koffiebessenboeboek op het Idjenplateau. De inlandsche bestrijdingswijzen van enkele ziekten en plagen bij de rijst in de afd. Krawang door Soetan Sanif.

De Indische Mercuur.

47e Jg. no. 22. Onderzoekingen verricht in den cultuurtuin te Buitenzorg over de opbrengst van copra (slot) door dr. I. Boldingh. Oil well drilling methods een zeer gunstige beoordeeling door L. Rutten van dit werk van Victor Ziegler. Vele gegevens ontleend aan verschillende vakperiodieken.

Indië. Geïll. Tijdschrift.

8e Jg. afl. 5. Het zieleleven der Indonesiërs. V. Indische rivieren door L. Tip. Het 3e Kol. Onderwijscongres te 's-Gravenhage. Het monument voor kaptein Engelbert van Bevervoorden, met een goed geslaagde foto van het te Bandoeng voor den verongelukten vliegenier opgerichte gedenkteeken.

Overzicht v. d. Inl. en Mal.-Chin. Pers.

1924, no. 18, loopt tot 3 Mei.

Zendingsperiodieken.

Nederlandsch Zendingsblad. 7e Jg. 6. Vorstinnegift. Onder de geschenken uit N. O. I. Koningin aangeboden bij gelegenheid van H. M.'s Regeeringsfeest behoorde ook een feestalbum, afkomstig van de Melaatscheninrichting Dono Rodjo op Java. In verband hiermede doet dr. H. Bervoets mededeelingen over deze inrichting en het geschenk. De conferentie te Helouan in Egypte. Als bijlage een woord van afscheid, bij hun terugkeer naar Bada in Posso van den heer en mevrouw Woensdregt.

De Katholieke Missiën. 49e Jg., afl. 7. In deze afl. een bijdrage die op N. I. betrekking heeft: vervolg van „Voor 't eerst op Z. Timor, door P. F. de Lange S.V.D.

De Java-Post. 22e Jg., nos. 16, 17 en 18. De bekende „Onder onsjes" van E. Grasman. Overigens hebben de artikelen niet in 't bijzonder betrekking op Indië.

BOEKAANKONDIGING.

Konink!. Vereen. „Koloniaal Instituut".

13e Jaarverslag 1923. Geeft een uitvoerig overzicht van de gebeurtenissen in het jaar, waarin het instituut het praedicaat „Koninklijke" deelachtig werd, en van alles wat het nieuwe, nu vrijwel volledig in gebruik gestelde gebouw, de afdeelingen Handelsmuseum, Volkenkunde en Tropische hygiene betreft.

Verslagen der ethnologenbijeenkomsten te Amsterdam.

Druk de Bussy, Amsterdam. De heer B. M. Go... heeft Duitsche of Engelsche vertalingen bezorgd van deze jaarlijks gehouden bijeenkomsten. Tot 1920 werden deze opgenomen in het Internationaler Archiv für Ethnographie, nu zijn die van 1921 (Duitsch), 1922 (Engelsch) met die van 1923 en 1924 in het Nederlandsch tot een bundel vereenigd. De prijs vindt men niet vermeld.

Uitgaven van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië.

Mededeelingen van het Statistisch kantoor no. ... Statistiek v. d. intergewestelijke handelsbeweging ... buitengewesten over 't eerste halfjaar 1923 (in den handel f 3.—).

Verslag omtrent H., N. en L. van N. I. gedurende 1923 (i. d. h. f 6.—). Een Engelsche uitgave van dit verslag volgt.

Rubbervloerbedekkingen

door Ir. J. G. Fol, overdruk in brochure-vorm uitgegeven, van artikelen in „Bouwstoffen".

Verschenen No. 29 van Elsevier's Algemeene Bibliotheek: „De Fransche literatuur sinds 1880", door Johannes Tielrooy. In de gewone afmeting en gewonen vorm — als steeds verzorgd — wordt dit belangwekkend onderwerp critisch behandeld, en draagt het tevens een historisch karakter.

In zijn voorbericht zegt de schrijver o.a.: „Het „waar, critici zijn oneenig: alle critiek is subjectief „tot op zekere hoogte. Geen beter middel om de daar„uit voortvloeiende bezwaren te voorkomen, dan dat „de criticus ronduit verklaart van welke hoofdgedachten (welke S. vooraf aangeeft) hij uitgaat."

Suriname.

De Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer betreffende de begrooting van Suriname voor 1924 is verschenen. Zooals te verwachten was, staan alle beschouwingen in het teeken van versobering. De Minister weert zich dapper en geeft bewijzen dat hij wil goed is, maar alles stuit af op den onafwijsbaren plicht tot de uiterste bezuiniging.

Wij ontleenen aan de Memorie het navolgende:

De minister heeft een inleidende gedachtenwisseling met den gouverneur geopend ten aanzien van de in het rapport van de commissie-Staal c.s. vervatte voorstellen tot herziening van de West-Indische regeeringsreglementen en begrootingspolitiek, na beëindiging waarvan het in zijn voornemen ligt, zich te vergewissen

zichten van het vertegenwoordigend lichaam, de Koloniale Staten. Met gebruikmaking van de aldus ontvangen adviezen zal de indiening worden bevorderd van een aan de bepalingen van de herziene Grondwet aansluitend wetsontwerp tot wijziging van het huidige Regeeringsreglement.

Gaarne geeft de minister de verzekering dat bij de voorbereiding van bedoeld wetsontwerp de in het Verslag voorkomende opmerkingen betreffende de onderhavige materie zijn volle aandacht zullen hebben. Hij moge hieraan toevoegen, dat, al kan hij de in het Verslag tot uiting gekomen denkbeelden niet in alle opzichten tot de zijne maken, ook bij vereenvoudiging op bestuursgebied voorstaat en dat inzonderheid de invoering van plaatselijke besturen in de kolonie ook zijns inziens van politieke en economische beteekenis kan zijn.

Inderdaad geeft de economische toestand geen aanleiding tot opwekkende gedachten. Suriname deelt het lot van zooveel andere gewesten, wier welvaartspeil den noodlottigen druk der jongste wereldgebeurtenissen ondergaat en die tengevolge daarvan een zeer moeilijk tijdperk doorleven.

Het thans allengs gunstiger wordend perspectief der wereldverhoudingen geeft intusschen grond voor de verwachting, dat binnen niet al te langen tijd ook voor Suriname de door de gevolgen van den oorlog verstoorde economische ontwikkelingsgang in betere banen zal komen. En indien pogingen, als opnieuw door den minister aangewend, om de belangstelling van particuliere ondernemers voor Suriname op te wekken, te eeniger tijd mogen slagen, zal ongetwijfeld spoedig aanmerkelijke verbetering van den toestand tegemoet kunnen worden gezien.

De opmerking, dat de regeering verklaard zou hebben machteloos te zijn om aan Suriname de noodige hulp te verleenen, moet op een misvatting berusten.

De minister komt zeer beslist op tegen de uitspraak, dat Nederland op elk terrein het noodige aan Suriname onthoudt. Die uitspraak, in strijd als zij is met de werkelijkheid, miskent ten eenenmale het feit, dat wellicht geen enkele kolonie ter wereld naar verhouding tot de eigen middelen op een *zoo* belangrijke geldelijke bijdrage uit het moederland kan wijzen als voor Suriname vooral in de laatste jaren het geval is geweest.

Dat de aan de hoogere ambten in de kolonie verbonden bezoldigingen onvoldoende zouden zijn, ware eveneens voor tegenspraak vatbaar en, naar den maatstaf van de financieele draagkracht van het land, zou veeleer het tegendeel zijn te betoogen.

De minister geeft de verzekering, dat het belang van een goeden gang van zaken in den landbouw en van het welslagen der immigratie door het koloniaal bestuur niet uit het oog wordt verloren.

Wat betreft de vraag, of het samenstel der immigratie- en andere lasten, welke thans op de landbouwondernemingen drukken, zal dienen te worden herzien, stelt de minister zich voor, van de aanstaande aanwezigheid hier te lande van den gouverneur gebruik te maken, om ook daarover met den landvoogd in overleg te treden.

Bij de afdeeling „Immigratie en Kolonisatie” lezen wij:

Ook de minister beschouwt het als een overwegend belang voor Suriname, dat — voor zooveel zich behoefte daaraan openbaart — voortgezet wordt de versterking van de arbeidersbevolking door aanvoer van immigranten. De maatregelen, van overheidswege betracht om de immigratie te bevorderen, zijn in wezen onveranderd gebleven, sedert meer dan een halve eeuw geleden een begin is gemaakt met den stelselmatigen aanvoer in Suriname van Britsch-Indische bevolkingselementen, nader gevolgd door overbrenging van emigranten uit Java. Het gevolgde stelsel heeft, inzonderheid voor een blijvende vestiging van immigranten in de kolonie, uiterst bevredigende uitkomsten opgeleverd.

Omtrent het Rapport-Pyttersen lezen wij:

Naar aanleiding van den in het Verslag geoefenden aandrang om de verwezenlijking te bevorderen van de in het rapport van den heer Pyttersen nopens landbouwaangelegenheden in Suriname gedane voorstellen, moge de ondergeteekende, met verwijzing naar het omtrent deze aangelegenheid vermelde op blz. 11 van de Memorie van Toelichting, aanteekenen, dat een verwezenlijking van de bedoelde denkbeelden in de eerste plaats afhankelijk is van de belangstelling van het groot kapitaal voor de oprichting van landbouwondernemingen in Suriname; zoolang die belangstelling achterwege blijft, hebben nadere stappen in de richting der in genoemd verslag vervatte voorstellen geen zin. Van de zijde der regeering zal intusschen bij voortduring getracht worden het particulier initiatief in die richting te leiden.

Wij hadden een andere opvatting van de voorstellen van den heer Pyttersen en meenden dat de door hem bedoelde, van regeeringswege te nemen proeven, juist ten doel hadden het grootkapitaal te lokken. Jammer dat de Minister niet heeft medegedeeld welke aanbiedingen hij heeft gedaan om het particulier initiatief in de gewenschte richting te leiden.

Van den Minister zijn voor het oogenblik geen voorstellen te verwachten, die opnieuw tot proefnemingen ter zake van emigratie van Nederlandsche arbeiders naar Suriname zouden leiden. De tot nu toe verkregen uitkomsten met op eigen arbeid berustende landbouwkolonisatie van den Noord-Europeaan in tropische gewesten zijn van dien aard geweest, dat daarin allerminst eene aanmoediging tot nieuwe stappen is te zien.

Dat de gezondheidstoestand van de bevolking, in het algemeen genomen, als zeer slecht zou moeten worden aangeduid, wordt weersproken door de voor een tropenland zeker niet ongunstige sterftecijfers, welke Suriname toont. Het is intusschen niet te ontkennen, dat op dit gebied nog veel zou zijn te verrichten, wanneer de ongunst der tijden geen beletsel was. In verhouding tot de financieele krachten van het land wordt niettemin ook thans reeds een belangrijke werkzaamheid ontwikkeld.

En nu het bedenkelijke spel van kat en muis dat de Regeering met de Staten-Generaal speelt in de kwestie van de westgrens van Suriname. Toen het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer verscheen, schreven wij in ons nummer van 28 Mei:

„Voor de zooveelste maal is de Eerste Kamer teruggekomen op de kwestie van de grensregeling tusschen Suriname en Britsch-Guiana en wel in zeer klemmend betoog. De Minister zal al zijn diplomatieke gaven ten toon moeten spreiden om aan dezen greep der Eerste Kamer te ontglippen en doet hij daartoe voor de zooveelste maal een poging, dan verwachten wij dat de Kamer hem een krachtig quo usque tandem, Catilina zal toeroepen en niet aflaten vóór een ondubbelzinnig antwoord is verkregen en de toezegging van de publicatie van *alle* stukken vanaf 1840. De geringe uitgave hiervoor noodig kan de Staat der Nederlanden nog wel dragen, zonder gevaar te loopen dat de gulden in het gedrang komt.”

Welnu, de Minister *is* aan de greep ontglipt. Zijne Excellentie heeft bij de samenstelling van zijn antwoord al zijn diplomatieke behendigheid aangewend om een eenvoudige en duidelijke uiteenzetting te omzeilen. Hij heeft de zaak nog meer vertroebeld door te spreken over het *„tegenwoordig stadium van die zaak”*, zonder verder aan te duiden wat hij daarmee bedoelt.

Voor het vak aardrijkskunde zou de Minister, ware hij nog op de H. B. S., zeker „onvoldoende” op zijn rapport gekregen hebben. Al wat hij op dit gebied zegt is er geheel naast. Zijne Excellentie doet met zeker aplomb geheel onjuiste mededeelingen.

Wij vragen ons af waarom Zijne Excellentie, waar hij de onderzoekingen van Schomburgk en van Barrington Brown bespreekt, die *beiden officieele opdrachten hadden,* meer waarde hecht aan het haastige onvolledige onderzoek van Schomburgk dan aan de langdurige, zorgvuldige exploratie van Barrington Brown.

Wij hopen dat de Eerste Kamer zich niet zoo maar sans façon in den hoek zal laten duwen. Het zou inderdaad beschamend zijn indien de 50 heeren niet in staat bleken de zaak tot een bevredigend einde te brengen.

In dit „stadium” kan de kwestie niet blijven.

Curaçao.

De begrooting voor 1925.

V.

De weerlegging in de Memorie van antwoord van de bezuinigingsopmerkingen en van de bezwaren tegen „Openbare Werken” heeft niet veel om het lijf.

Niet de minste aandacht wordt geschonken aan het verwijt van den Raad, dat de aankoop der gronden voor de drinkwatervoorziening buiten hem omgegaan is.

Als alles voor elkaar is, een „definitief plan” wordt dat genoemd, zal het aan den Raad ter overweging worden voorgelegd.

Over de splitsing der uitgaven en het slot der „algemeene beschouwingen” wordt het volgende opgemerkt:

„De Curaçaosche begrooting te splitsen in uitgaven, die naar de meening van 5t oogenblik van den Raad ten laste van Curaçao en in andere, die ten laste van den Staat moeten komen, is in de praktijk niet door te voeren; wilde men trachten dit te doen dan zoude er nog niet altijd in den boezem van den Raad eenheid en bestendigheid van meening zijn te verkrijgen.

Kan door het ruimer vloeien van de middelen Curaçao te eeniger tijd in de zeldzaam bevoorrechte positie geraken van het eenige Nederlandsche gebiedsdeel te zijn

BESCHIKBAAR.

met een sluitend budget, niemand zal dat aangenamer zijn dan ondergeteekende, doch hij ziet die mogelijkheid in de eerste jaren niet verwezenlijkt. Veel is er nog op deze eilanden, veel te Willemstad tot stand te brengen dat veel geld zal kosten; uitstel is alleen te rechtvaardigen door de moeilijkheid eener oplossing van de financieele bezwaren.

Splitsing van uitgaven in „strikt genomen koloniale" en zg. „Staatslasten" is niet consequent door te voeren; zeker niet gedurende een reeks van jaren, waarin de ontwikkeling van de omstandigheden, ongemerkt bijna, „buitengewone" — zooals b.v. die voor proefnemingen — overgaan in gewone, dus strikt koloniale uitgaven.

Om maar bij het door den Raad besproken onderwerp, de watervoorziening, te blijven zou ondergeteekende willen opmerken, dat indien al de uitgaven, benoodigd voor het onderzoek naar de mogelijkheid van eene watervoorziening en later voor den opzet van de noodige werken voor het bedrijf, onder de „buitengewone" worden opgenomen, toch de latere op dit bedrijf betrekking hebbende uitgaven, de kosten namelijk van een in bedrijf zijnde gouvernemenswatervoorziening, toch niet als een buitengewone uitgaafspost kunnen worden behandeld.

Ondergeteekende hoopt mèt de Afdeelingen, dat door een meerdere opbrengst van de middelen reeds de begrooting voor 1925 ten naastenbij sluitend moge zijn. Komt evenwel de verhooging van het tarief der invoerrechten niet tot stand dan is de verwachting, dat die hoop verwezenlijkt zal worden, niet aanwezig.

De middelen door de Afdeelingen van 1 tot en met 4 aangegeven om het nagestreefde doel te bereiken schijnen gemakkelijker toe te passen dan zij het in werkelijkheid zullen zijn. Niet altijd is de eerst voor de hand liggende weg de gemakkelijkste te bewandelen.

Ernstig zal toch het streven van den ondergeteekende zijn zoo nauwgezet mogelijk de wenken door de Afdeelingen gegeven te toetsen op hunne uitvoerbaarheid."

Op de Bovenwindsche eilanden moeten de landbouwproeven nog voortgezet nu de genomen proeven niet op eene totale mislukking hebben gewezen.

Niet onaardig merkt de M. v. a. op naar aanleiding van de mededeeling, dat de Raad om tot belastingverhooging mee te werken zich eenigszins moet geschraagd weten door de volksovertuiging: „Dat de Raad zich niet geliggen aan het zich aantrekken van uitingen, voortspruitend uit de algemeen menschelijke afkeer voor belastingen, die den leden van den Raad ter oore zijn gekomen. Hieraan het oor leenen zou dan tengevolge kunnen hebben dat versterking der middelen voorgoed onmogelijk zou zijn. Ondergeteekende stelt vertrouwen in het beter oordeel van den Raad en van de raadslieden in het bijzonder."

Alsof niet een halve eeuw lang ongeveer de gezaghebber der eilanden Kantonrechter en voorzitter van den raad van justitie is geweest, schrijft de Gouverneur: „Het toevertrouwen van het Bestuur over de Bovenwindsche eilanden aan den rechter is niet goed te verdedigen. In het algemeen moet de uitvoerende macht niet berusten bij hen, die de „rechtsmacht in handen hebben". In het algemeen moge deze opmerking juist zijn, thans is het de vraag, wat eene gewenschte bezuiniging eischt. En verder: „Het reizen van een Gezaghebber over de drie eilanden houdt het verband tusschen dit gebiedsdeel beter bijeen dan drie gezaghebbers dit kunnen doen. Het bespreken van de belangen van een eiland met een ander, die dus een frisschen kijk op zaken kan hebben, heeft ontegenzeggelijk zijn nut. Vele zaken worden dan meer objectief bezien en behandeld. De ontvangers de bezigheden opdragen van gezaghebber zou in de praktijk beteekenen, dat er weer drie gezaghebbers werden aangesteld, met al de nadeelen van afgeslotenheid, enz. Ofschoon de bevolking van St. Eustatius zeer gering is, zijn er toch uitgaven, b.v. die voor een geneesheer, die voor de geestelijke verzorging, die trots de kleine samenleving niet verder beperkt kunnen worden."

De begrooting voor 1924.

Er is wel eenig verschil van inzicht in de toekomst van Curaçao tusschen den Minister van Koloniën in diens M. v. A. op het Eerste-Kamer-verslag en de gouverneur blijkens het bovenstaande. De Minister toch schrijft dat hij niet kan deelen de meening, dat, nu het hoofdeiland Curaçao in opbloei is, de tijd van straffe bezuiniging voorbij is en de noodige maatregelen tot bevordering van den welstand der ingezetenen thans niet meer behooren te worden uitgesteld. De ongunstige tostand van 's Rijks middelen, waarvan Curaçao nog steeds afhankelijk is voor het behoud van evenwicht tusschen uitgaven en ontvangsten, dwingt voorshands niet alleen tot uitstel van betrekkelijk kost-

bare maatregelen tot verheffing van het econom peil, maar legt ook beperking op, zelfs waar het zieningen van bescheiden omvang geldt. *De min herhaalt daarbij tevens, dat deze gedragslijn, in merking genomen de gunstige financieele vooruit ten van Curaçao, naar hij vertrouwt, nog slechts tijdelijken aard zal behoeven te zijn.*

Verder ontleenen wij aan deze Memorie:

Voor emigratie naar elders zal gaandeweg ge weinig aanleiding meer bestaan, zoodat dit arbei vraagstuk eerlang geacht zal mogen worden va baan te zijn.

Naar verbetering van hygiënische toestanden w voortdurend gestreefd. Ook de belangen van den nen landbouw worden niet uit het oog verloren.

Als middel ter keering van een eventueele depre der teekenmunt als gevolg van een teveel aan b middelen, komt naar 's ministers meening in aa king vermindering van het uitstaand bedrag aan biljetten der Curaçosche Bank door intrekking een deel dier biljetten hetgeen dan ook bereids het koloniaal bestuur in overweging is gegeven.

Daar het behoud van de raffinaderij der Cur sche Petroleum Maatschappij een levensquaestie Curaçao is, behoeft het geen betoog, dat dit b van overheidswege met alle toelaatbare middelen hoort te worden gesteund.

Het met den tegenwoordigen gouverneur gepl overleg in zake de reorganisatie van de politi vindt zich in zoodanigen stadium, dat spoedig ee finitief voorstel van den landvoogd kan worden moet gezien.

Het voortdurend slechter worden van de eco sche toestanden op de bovenwindsche eilanden gevolge waarvan de bevolking door emigratie elders achteruitgaat, is in groote mate te wijten factoren welke de overheid niet in haar macht Aan pogingen tot verheffing van het welvaa heeft het niet ontbroken en gaarne zal de m binnen de grenzen van het mogelijke zijn me kig aan een verder streven in die richting ver

Het Curaçaosche Muntstelsel.

De Gouverneur heeft aan den Raad meegedeeld bezwaren te hebben tegen goedkeuring van het den Raad goedgekeurde ontwerp-verordening dat de Minister geseind heeft, dat het invoerv niet mocht worden vastgesteld zonder overleg.

Het standpunt van den Minister blijkt reeds bovenaangehaalde Memorie van Antwoord a Eerste Kamer. Aan de aanprijzing eener vermin van het bedrag der uitstaande bankbiljetten Minister vooraf gaan, dat hij vooralsnog in twijf keert omtrent de juistheid van dit invoerverbod.

Uit den Verren Vreemde.

Om den gouden hoorn.

Het heeft er in het Nabije Oosten en omliggen bieden nog niet veel van dat de verzekering van Cecil: „alle naties verlangen vrede" algemeene be ging mag vinden. Of wil men liever: de daar in ru rige stemming naast elkander wonende naties ver alle naar een vrede, die niet in overeenstemming i den vrede, zooals de buren die willen, en hierover tw zij voortdurend. Hiermede willen wij geen wanhoo spreken aan het ideaal van den vrede-prediker, a wij weten de verwarde klanken nog niet tot har te brengen.

Is er eigenlijk tusschen geen twee buurstaten inde hartelijk gemeende vriendschapsstemming, wij wil heden hier alleen hebben over de verhouding van N Turkije tot de andere mogendheden. Mogen wij ee richt in de Daily Tel. gelooven, dan stoft de reg te Angora er op met alle Westersche mogendheden te hebben, behalve met Duitschland; zij zou er no kunnen toevoegen: en niet met de Westersche allee

Angora ontziet de gevoeligheden van niemand. het de opheffing van het kalifaat aangedurfd heeft, het te kennen gegeven ook het Grieksch-kathol het Armeensche patriarchaat en het opperrabin Constantinopel te willen bannen. Voor het opheffe kerkelijke en godsdienstige hooge instellingen aan deze politieke intriges verweten. Hoe dit zij, voering ervan zal velerzijds verontwaardigin wekken.

Lijkt 't of het doen verdwijnen van den kalief niet stof heeft opgejaagd, inderdaad heerscht in vele Moh daansche kringen toch groote verbolgenheid daaro Zelfs wordt beweerd dat Moskou, geleid door de

mming van vele Mohamedaansche onderdanen in de jet-republieken, er toe gekomen is Angora minder endelijk te bejegenen. Als aanwijzing in deze richting rdt de aanhouding aangehaald van den eersten Turken gezantschapssecretaris te Moskou, in strijd met de lomatieke onschendbaarheid, onder de in dergelijke allen gebruikelijke beschuldiging van misbruik zijner itie.

Tusschen Italië en Turkije heeft 't ook gespannen. eiste en ware kwam niet duidelijk uit. Mussolini deed epen samentrekken op Sicilië; daarna werd de ontscheping van Italiaansche troepen op 't eiland Rhodes icht, doch ook weer officieel uit Rome tegengesproken. Nadat meerdere redenen voor de spanning bijgebracht waren, bracht een telegram van 4 Juni de geruststellende verklaring van den Turkschen minister Ismet cha, dat er geenerlei kwestie tusschen de twee landen staat, die de goede betrekkingen bedreigt. Moge 't er zijn en blijven, de twee mogendheden interesseeren beide voor vele aangelegenheden, waarin beider begen geenszins parallel gaan.

Ook in de Albaansche kwestie, waarvoor overigens schillende andere regeeringen benauwende belangling toonen. Reeds den 21en Mei hoorde men van een Albanië uitgebroken opstand. Dit werd bevestigd. leek in 't N. en in 't Z. niet pluis. Skoetari viel en rd tot zetel van een voorloopige regeering, die tot de aansche regeering te Tirana een ultimatum richtte. De eeringen van Joego Slavië, Griekenland, Italië, Turkije dachten en beschuldigden elkander zich met de binlandsche aangelegenheden te bemoeien. Zij zullen n onthouden, mits allen zich onthouden. De zittende eering steunde vooral op de Mohamedaansche grondzitters. Van de opstandelingen, onder welke vele christen, hadden die onder Redjeb Chali het meeste succes. voorzitter der Nationale vergadering Franssari, en voorzitter van de commissie, die in Mei het vriendschappelijk verdrag met Turkije heeft afgesloten, zijn or opstandelingen vermoord. De regent zou aan boord n een Italiaanschen torpedo het land verlaten hebben te Bari aangekomen zijn. Alimed Zogu de Alb. premier, gen wien de opstand vooral gericht is, zou de wijk ben genomen naar Zuid-Slavië. De ministers van nciën en van onderwijs, die over een wapenstilstand ten onderhandelen zijn door de opstandelingen in eling genomen. Zullen de buitenstaanders, die de een ander niets gunnen, elkander nu niet in de haren en? De Italianen hebben oorlogsschepen gezonden het eilandje Sasena vóór de baai van Valona, de Slaven concentreeren troepen bij Dzjukova en end, de Grieken bij Florina en Jauina. De Turksche herinnert eraan dat Albanië een voormalige sche provincie is.

r dit alles heen komt zich weer een ander bericht elden, dat echter ook vroeger al wel eens vernomen arry Sinclair, de Amerikaansche petroleummilliarzou het koningschap van Albanië ambieeren. En nu en vergadering van Albaneezen te Boekarest, men wel te Boekarest, hebben besloten hem inderdaad koningschap op te dragen, rekenende op de kracht en ht van zijn geld en zijn persoon.

t geschil tusschen Rusland en Roemenië laat Turkije min onbewogen, het zit ook hier op den uitkijk, om in te grijpen, of met eischen te komen. In Roemenië eigenlijk een staatsgreep moeten worden volvoerd. generaal Averescu, de aangewezen aanvoerder, liet door den koning bepraten, zoodat 't geheel op een dzame demonstratie uitliep. Door velen wordt dit er slechts als een uitstel beschouwd. Boecarest kan en tweede Athene worden.

en de Turken de handen vol hadden door den og met Griekenland, en toen Groot Brittanië antische neigingen toonde, dacht Franklin Bouillon de sche belangen te dienen door in 1921 het z.g.n. ord van Angora tot stand te brengen. Achteraf blijkt Kemal Pacha weer de slimste is geweest. Frankrijk uimde Cilicië, gerust gesteld door de Turksche welendheid, en het beloofde in de toekomst autonomie r Antiochië. Zoodra de Turken den druk van ksche en Britsche zijde te boven waren, ontzagen zij Fransche vrienden niet meer. De actie tegen de sche scholen en ziekenhuizen, die tegen de Dette aane wezen erop hoe het met de vriendschappelijke ming stond. Van Turksche zijde wordt de toegezegde nomie van Antiochië en Alexandrië gevergd, hetgeen wel neerkomt op overgave van dit gewest aan Turkije. Fransche zijde wordt hierop niet grif ingegaan, ook t nog geaarzeld om het verdrag van Lausanne te ficeeren. Beiderzijds verwijt men elkander bij de ksch-Syrische grens onrechtmatigheden uit te lokken n de hand te werken, deze hebben nu en dan den ng van formeele gevechten aangenomen. Frankrijk t sedert April 1923 de leiding in Syrië in handen gelegd van den bekwamen generaal Weygand, maar deze heeft tot nu toe de manier nog niet gevonden om den toestand te beheerschen. De Volkenbond staat als mandaatgever ook hier voor eigenaardige moeilijkheden. Constantinopel verwijt Frankrijk allerlei misbruik van macht, het Mohamedaansche gedeelte der bevolking van Antiochië vraagt, naar beweerd wordt, om Turksch te worden, doch ook hier is 't aantal der andersgezinden niet gering.

De Engelsch-Turksche Mosoelconferentie begon den 19en Mei te Constatinopel. Zooals men zich zal herinneren, behoort de Mosoel-kwestie tot die, welke men te Lausanne buiten het geding had gebracht, door ze aan de twee rechtstreeks betrokken mogendheden Turkije en Groot Brittanië ter afdoening over te laten, binnen negen maanden moest de zaak beklonken zijn. Ook tusschen deze twee blijkt 't echter niet gemakkelijk tot overeenstemming te komen.

Ali Fethy bey, de hoofdvertegenwoordiger van Turkije ter conferentie liet al gauw de mededeeling verspreiden dat Angora nog op hetzelfde standpunt staat als het te Lausanne verdedigde: Mosoel is Turksch en behoort dus aan Turkije. Londen had ook niets prijs gegeven, integendeel, om strategische overwegingen (beweerde het) moet 't niet alleen als vroeger: Mosoel, Kerkoek en Soeleymanië, maar bovendien Revandoez vragen, het wil aan Turkije echter een ruim aandeel toekennen in de opbrengst van de petroleumbronnen. Als politiek vraagstuk gaat 't hier om de grens vast te stellen tusschen Turkije en Irak, ook een mandaatgebied van den Volkenbond. En volgens de Lausanner-bepaling komt de afwikkeling aan den Volkenbond, indien partijen het niet eens kunnen worden. Niettegenstaande Sir Percy Cox, de eerste Engelsche gedelegeerde, ten opzichte van de gebiedsgrens en den Bagdadspoorweg nader eenige concessies heeft gedaan, hebben de besprekingen tot geen oplossing geleid. Herinneren wij even dat ook Amerikaansche, Fransche, Britsche en Nederlandsche belangen in de petroleum-exploitatie betrokken zijn. Turkije wil van een Volkenbond-uitspraak niets weten. Het Lausanne-verdrag is nog niet door Groot-Brittanië geratificeerd. Londen heeft 't wel aangenomen, maar Canada weigert mee te doen, omdat het in de opstelling ervan niet gekend is. Kemal Pacha beroept zich op de bepalingen van het verdrag voor zoover dit in zijn kraam te pas komt, maar nu hij een andere oplossing wil dan de Volkenbond ontkent hij elk recht van bestaan van het verdrag dat het Britsche rijk zelf nog niet geratificeerd heeft. Men zit weer vast.

Te Constantinopel als te Lausanne voelt Turkije zich sterk, daar 't weet dat niemand 't aandurft en dat 't met wachten en uitstellen niets te verliezen heeft.

Een der gedichten van Heronymus van Alphen begon aldus: „Alexis had zijn zusje lief als zij met hem wilde spelen.” Zoo heeft elk der mogendheden haar zusje lief.

Ingezonden.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie.)

Een Verbond.

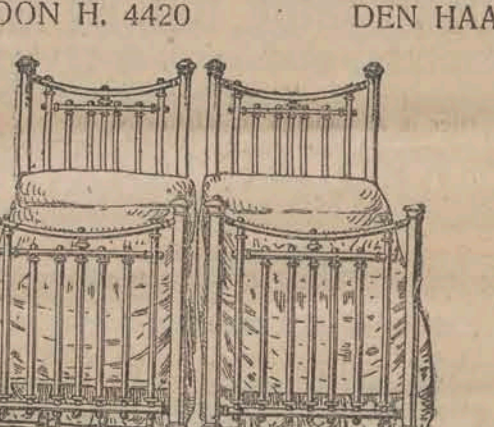
In een ingezonden stuk in het Koloniaal Weekblad van 15 Mei j.l. vestigt de heer D. van Geuns de aandacht op het bestaan van talrijke vereenigingen, die — hoe onderscheiden ieders bijzonder doel ook moge zijn — uitgaan uit één gemeenschappelijk middelpunt en heengaan naar één gemeenschappelijk einddoel. Middelpunt is de liefde voor Nederland's Overzeesche Gewesten; einddoel het versterken van den band tusschen Nederland en die Gewesten.

De heer Van Genus zou wenschen, dat al die vereenigingen te zamen één Bond zouden vormen en hij roept het Hoofdbestuur van „Oost en West” aan om daartoe het initiatief te nemen.

Kort na het verschijnen van dit nummer van het Koloniaal Weekblad werd een zeer lezenswaardig geschrift in het licht gegeven door het Koninklijk Koloniaal Instituut: „Wording, Werking en Toekomst”, van den heer C. J. Hasselman, Lid van den Raad van Beheer.

Ook de heer Hasselman doet daarin uitkomen, dat de belangstelling op koloniaal gebied het karakter draagt van de „kenmerkend Nederlandsche eigenschap” van versnippering over een groot aantal vereenigingen en instellingen, en vervolgt dan (blz. 50):

„Met de meeste dezer vereenigingen staat het Kolo-
„niaal Instituut op vriendschappelijken voet; met an-
„dere wordt geregeld samengewerkt. Toch zou deze
„samenwerking meer vruchtdragend kunnen zijn, in-
„dien men zich zou kunnen losmaken van boven-
„bedoelde separatistische neiging.”

Zwei Seelen, ein Gedanke. En het mag er bijgevoegd worden: een zeer gelukkige gedachte, want niet alleen kan de versnippering afbreuk doen aan de gezamenlijk ontwikkelde kracht, doch vooral is eene ontmoeting voor al die instituten zoo aan te bevelen, omdat ginds, in Oost en West, moet blijken, dat boven middelen en manieren de éénheid van het willen troont.

Huldigt echter de Raad van Beheer van het Instituut in zijn geheel deze zienswijze van een zijner leden?

De vraag moest gesteld worden, aangezien verluidde, dat het Instituut niet is ingegaan op pogingen van het Indisch Onderwijs Comité om aansluiting te verkrijgen, juist omdat aan dat Comité separatistische neigingen werden toegeschreven, daar het zich bewoog op een terrein, dat met name reeds bewerkt werd door het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen.

Daarover een enkel woord.

In het geschrift van den heer Hasselman wordt (bl. 22 vlg.) een uiteenzetting gegeven van het nuttig werk, dat het Koloniaal Instituut op het gebied van het onderwijs en het Comité voor leergangen in het bijzonder voor het onderwijs op gymnasia en hoogere burgerscholen hebben verricht. Wij lezen echter verder, dat eene Commissie van voorlichting aan het Instituut den raad gaf zich voorshands te „onthouden van rechtstreeksche koloniale propaganda op de *lagere* „*scholen,* omdat het onmogelijk werd geacht vrucht„baar contact te verkrijgen met de honderdduizenden „leerlingen dier scholen."

Het Indisch Onderwijs Comité heeft daarentegen van den aanvang af getracht om met zijne opwekking van belangstelling voor de landen en volken in ons overzeesch gebied wèl door te dringen tot de lagere scholen, en vatte derhalve de vervulling van eene taak aan, die het Comité niet afscheidt van het Koloniaal Instituut, doch integendeel dat Instituut in zijn machtig streven steunt.

Hoe het zij, het geschrift van den heer Hasselman opent een nieuw uitzicht. Het doet tevens een nieuwe gedachte rijzen, in zoover, dat, in afwijking van het denkbeeld van den heer Van Geuns — wien het echter niet om het lichaam, maar om de zaak te doen zal zijn — thans de vraag opkomt: of het niet op den weg van het Instituut zou liggen zich aan het hoofd te stellen van de beweging tot vorming van het Verbond?

EEN ABONNé.

's-Gravenhage, Juni 1924.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

E. Schubert, Kanaalstraat 49, Amsterdam.
J. Toorenburg, 2de Jan Steenstr. 90 I, Amsterdam.
F. W. van der Weel, Jakob van Lennepkade 21 II, Amsterdam.
A. J. I. van der Linden, Jan van Scorelstraat 38 bis A, Utrecht.
J. F. M. Oosterman, Javastraat 124, Nijmegen.
A. W. Duijts, Johannes Camphuysstr. 195, Den Haag, allen als ambtenaar der 4e klasse bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen.
G. S. Schimmelpenning, Karel de Stouteplein 4a, Rotterdam, als onderwijzer der 2de klasse bij het M. U. L. Onderwijs.
P. A. Mattern, Loosduinsche kade 67, Den Haag, Controleur 2de klasse bij den P. T. T. dienst.

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

W. A. Hovenkamp, Ass. Resident, Nijmegen, Oranjesingel 17, p.a. E. J. G. Spanjaard.
J. L. W. R. Rhemrev, Controleur B.B., Leiden, Haarlemmerstr 69, p.a. P. J. E. Rhemrev.
E. F. Cretier, Hoofdcommies Algemeene Rekenkamer, Davos-Platz, huize Columbia Promenade 128.
L. Musch, Machinist bij 's Lands Baggerbedrijf, Den Haag, 2de Schuytstr. 172.
H. J. Weg, Controleur B.B., Groningen, Damsterdiep-Binnen 54a.
C. J. A. Op de Macks, Controleur 2de kl. P.T.T., Nijmegen, Jan van Goyenstr. 17.
Mr. P. M. Letterie, Adj. Inspecteur Agrarische Zaken, Amsterdam, Ferd. Bolsstr. 93.
H. W. A. Waleson, Ambt. 4e kl. I. U. en A., Den Haag, Regentesselaan 93.
J. R. F. Verschoor van Nisse, Assistent Resident, Den Haag, Snelliusstr. 26.
F. L. van Driest, Controleur B.B., Arnhem, Nijhoffstr. 191.

J. G. Anthonijsz, Hoofd Ambachtsschool v. Inl. te Bata... Den Haag, Copernicusstr. 152.
W. v. Leuven, Ambtenaar 4e kl. I. U. en A., Den Ha... Statenlaan 97.
G. Bouwmeester, Mijningenieur, Haarlem, p.a. Dr. ... Oever, Kleine Houtweg 29.
J. Lock, Commies 1e kl. P.T.T., IJmuiden, p.a. K. ... Waard, Middenhavenstraat C. 52.
F. W. Slangen, Assistent-Resident, Den Haag, ... Bylandtstraat 101.
A. J. R. Cornelissen, Mijningenieur, Den Haag, Be... laan 504.
W. M. van Griethuijsen, Controleur B.B., te Be... kom (Gd.).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands di... in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet wor... voorzien door uitzending vanwege het Departement ... Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indisch... Staatsdienst:

a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdakte ... akte wiskunde l. o. vereischt);
b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onder... (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);
c. volledig bevoegd leeraar in de Duitsche taal- ... letterkunde voor het openbaar middelbaar onderw...
d. adjunct-accountant (in tijdelijken dienst);
e. candidaat-gezaghebber bij het binnenlandsch ... stuur;
f. officier van gezondheid 2de klasse (in vast... dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich ... verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (vo... de betrekkingen genoemd onder a t/m e), tot de ... afdeeling (voor de betrekking onder f) en tot den ... H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-Gra... venhage, voor de onder 2° genoemde betrekking.

Mutaties van 4 tot 11 Juni 1924.

Nieuwe leden.

Mej. M. den Hollander, Den Haag, Nicolaïstraat 87. f ...
W. P. Vrouwenvelder, Procuratiehouder, A.N.I.E.M., ... Haag, Pension Soeka-Manah, 2de Sweelinckstr. 111...
D. W. Z. de Vries, Pension Sweelinck, Banstraat 27, ... Haag. f 5.—.
Mej. M. A. Twiss, Controleur 1ste klasse P.T.T., Bus... Albert Grootlaan 33. f 5.—.
E. Roodhuijzen, Amersfoort, Prinses Marielaan 18...
A. M. Kerkamp, Leeraar, id., Lange Bergstraat 1...
G. Bos, 1e Luit. Inf., id., Prins Frederiklaan 1.
J. A. Rant, id., Lange Bergstraat 33.
Dr. B. J. van Ernst, Arts, id., Laantje 8.
W. C. Engelberts, id., Steven v. d. Hagenlaan 6...
W. D. Helderman, oud ass.-Resident, id., Anna P... lownalaan 36.
S. van Delden, oud-Majoor, id., Anna Paulownala...
Dr. P. K. Drossaart Lulofs, id., Kl. Nachtegaalstr...
M. A. Streefkerk, id., Stationsplein 6.
L. M. Leezer, Luit-Kolonel Inf., id., Arnhem... Weg 7.
A. W. C. Dwars, Ingenieur, id., Regentesselaan 15...

Afschrijven.

J. F. A. C. van Moll, Breda, Molenstraat 8.
L. H. C. P. D. Engles, Den Haag, Obrechtstraat 460...

Adresveranderingen.

L. van Vuuren, Lector a d. Universiteit, van: Am... dam, Weesperzijde 36 naar: Blaricum, Hu... 211 h, Landhuisje „Paloma".
D. Kersken, Bussum, van: Meentweg 64 naar: La... telen van der Haaren 8.
Ph. C. A. J. Quanjer, onderwijzer, van: Weltevr... naar: Den Haag, Copernicusstraat 26. f 5.—.
J. A. H. S. Hanozet Gordon, Gep. Ass. Resident, ... Como naar: Lugano, Poste Restante.
E. R. Boumeester, Directeur van het Hollandsch Bu... te Nice, van: Avenue de la Tour Lascasis naar: Chateauneuf No. 6.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Beveiliging in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hotel Hoofdbestuur).

BESCHIKBAAR.